

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 5. oktobra 1944.

Št. 40 (777)

Ako se polž globoko zakoplje,
bo huda zima.

Slovenski pregovor

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakah.

NAROČNINA: 1/4 leta 15 lir, 1/2 leta
30 lir, vse leto 60 lir. Račun poštne
hranilnice v Ljubljani št. 15393. Naroči-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 1.50 lire, stare
številke 2.50 lire. — OGLASI po tarifi.

»Nikoli ne smete pozabiti, da ima narod
svoje najvažnejše in tudi najbolj občutljive
korenine prav v družini! Če bo zdrava in
krepka osnovna celica, bo zdrav in krepak
narod v celoti.«

Iz govora g. prezidenta.

Kapitulacija uporniškega gibanja v Varšavi

Führerjev glavni stan, 3. oktobra.
Vrhovno poveljništvo oboroženih sil
objavlja:

Trdi boji na dosedanjih žariščih za-
hodnega bojišča se nadaljujejo z
ojačano uporabo obojestranskega le-
talstva. Kanadski oddelki, ki so na
posameznih mestih prodrli preko pre-
kopa Anvers-Turnhout, so napredu-
vali kljub žilavemu lastnemu odporu.
Naše čete so zboljšale med spodnjim
Renom in Waalom svoje postojanje,
ki so jih dosegle prejšnjega dne, in
jih obdržale kljub močnim angleškim
protinapadom. Sovražnikove oklep-
niške sile pritiskajo dalje proti na-
šem bojišču južno od Gennepa, ven-
dar so dosegle le dva malenkostna
vdora.

Med Maeseyckom in Aachnom se
je ojačilo bojno delovanje. Po ujet-
nih ugotovitvah premikanje ameri-
ških divizij proti severu se lahko
smatra kot znak za bližnji sovražni-
kov napad v severni Nizozemski in
na področju Aachna. Med številnimi
krajevnimi napadi in brezuspešnimi
nasprotnikovi izvidniškimi sunki
smo uničili v boju iz bližine številne
ameriške oklepniške.

Z lastnimi napadi smo zahodno od
Chateau Salinsa rešili prehodno ob-
koljeno nemško bojno skupino in za-
vzeli nazaj več krajev.

V gozdu Parrova smo odbili ponov-
no napadajočega sovražnika ter ga s
protinapadom poškodovali.

Severnoameriški polki, ki so sku-
šali vdreti v naš višinski postojanje
na obeh straneh gornje Mortagne
in vzhodno od gornje Mosele, so ime-
li le malenkostne krajevine uspehe.
Za posamezne kraje se še borimo.

Po naimočnejših letalih in napadih
smo po ogorčenem boju izgubili tudi
poslednja oporišča v Caisu.

Iz Dunkerqua in nekaterih oporišč
ob Atlantiku javljamo, da so uspešno
odbili sovražnikove napade.

Na Etruškem Apeninu je ameriška
5. armada ponovno prišla napadati.
Naši žilavo se boreči grenadirji so jo
odbili severozahodno od Firenzule
ter prestreli vzhodno odtočje vdrlega
sovražnika v globini glavnega bojiš-
ča. Ob Jadranu smo odbili angleške
napade.

Jugozahodno od Temešvara in v
dunavskem odseku na obeh straneh
Železnih vrat so naše čete v silnih
bojih z napadajočimi sovražnikoma-
romunskimi oddelki. Močnejše sovietske si-
le so vdrle v Belo cerkev ob srbsko-
romunski meji.

Zahodno od Arada, pri Velikem Va-
radinu in na obeh straneh Turde
smo odbili boljševiške napade. Ob Marošu
se nadaljujejo krajevni boji. V vzhod-
nih Beskidih je bilo težišče sovraž-
nikovih napadov nadalje na področju
južno od Dukle. Boljševiki so pridobi-
li le malo ozemlja, vendar so utru-
peli velike krvave izgube.

Uporniško gibanje v Varšavi je
zlojmeno. Po več tedenskih bojih, med
katerimi je bilo mesto skoraj popolnoma
porušeno so ostanki upornikov
zapuščeni od vseh, prenehali od-
por in kapitulirali.

Z ostalega vzhodnega bojišča jav-
ljamo le o obremeni sovražnikovih na-
padov severovzhodno od Varšave
ter o uspešnih napadih naših grenadi-
rov vzhodno od Jelgave.

Na otoku Dago so pristale s pod-
poro letal, ki so letela v nizkem po-
letu, močne sovražnikove sile in se
borili v južnem delu otoka z našo
posadko.

Angloameriški bombniški oddelki
so teroristično napadli kraje v za-
hodni in srednji Nemčiji. Predvsem
so bili zadeti stanovanišči predeli
Kassla in Hamma. V pretekli noči so
odvrta britanska letala bombe na
Braunschweig.

Nad Nemčijo in nad zahodnim bo-
jiščem smo sestrelili 30 sovražniko-
vih letal.

V mesecu septembru so uničili lov-
ci in protiletalsko jopištvo v sestavi
letalstva 1307 angloameriških le-
tal, med njimi 591 štirimotornih bomb-
nikov. V tem številu ni vstetih mno-
go nad 1000 tovornih jadralnih letal,
ki smo jih sestrelili nad nizozemskim
bojiščem. Čete vojske in SS so se-
strelile v istem času 140 sovražniko-
vih letal in tovornih jadralnih letal.
Na vzhodnem bojišču je bilo uniče-
nih 1280 sovietskih letal.

Iz volnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v preteklem tednu:

Na zahodnem bojišču se še nadalje
bijejo siloviti boji. Oddelki 1. kanad-
ske divizije ob prekopi Anvers-Turn-
hout in severno od Turnhouta napa-
dajo iz svojih vdorov. Jugozahodno
od Gennepa smo odbili močni sovraž-
nikov napad, ob Julianinem prekopi
pri Maeseycku so se pa izalovili vsi
angleški napadi. V hudih bojih pri
Chateau-Salinsa in v gozdu Parrova
je uspelo sovražniku samo krajeveno
napredovati.

V Caisu, ki je popolnoma poru-
šen, se ostanki posadke še bora v
svojih oporiščih. Težke mornariške

OB PRIČETKU ŠOLSKEGA LETA

Prezident Rupnik med dijakinjami

Naloge in dolžnosti naše ženske mladine v sedanjosti in bodočnosti

Ob pričetku novega šolskega leta
se je v nedeljo dopoldne zbrala v
veliki uniojski dvorani ženska mladi-
na ljubljanskih srednjih šol, da po-
novno izpriča svoje prepričanje in po-
stavi program za bodoče delovno leto.
Kako velik pomen pripisuje temu
zborovanju in slovenski mladini g.
prezident general Rupnik, dokazuje
njegova udeležba pri nedeljskem zbor-
ovanju, ki so ga dekleta navdušeno
pozdravila.

Zborovanja so se udeležili tudi ra-
vatelji in profesorji srednjih šol in
s tem dokazali idejno skupnost s svo-
jimi učenkami, razumevajoč, v kako
težkih razmerah raste in kali ta novi
rod, iščeč si prave poti med goščavo
zmot.

Mladinsko zborovanje je otvorila
akademikarka gospodična Cveta Ca-
pudrova. Prisrčno je pozdravila ude-
ležence, nato pa dala besedo prvi go-
vornici dijakinji Miriam Peršuhovi.

»Komunizem uničuje naše družine,
naše domove in s tem korenine na-
šega narodnega obstanka,« je pričela
mlada govornica. »Proti temu uniče-
vanju je postavila slovenska mladina
svojo stvariteljsko voljo. Za svoje ve-
like in težke naloge se pripravila z
globoko notranjo obnovo.«

Gospodična Peršuhova se je spom-
nila žrtve s Turjaka in Grčaric, spom-
nila se je nečisto nedolžnih mater, ki
so morale umreti pod komunističnimi
puškimi kopti. Čeprav se jih je
držala za krilo kopica prestrašenih
in jokajočih otrok. Zaradi njih in še
zaradi sto in sto drugih žrtvi, ki nas
iz grobov nemo pozivajo k borbi, mo-
ramo vzdržati in se boriti za pravično
in dobro stvar. Boriti se moramo do
konca proti največjemu sovražniku
našega naroda, proti komunizmu, ki
nam je pol bil očete, matere, brate in
sestre, razdeljal naša ognjišča in po-
rušil naše cerkve. Ne sme nas pre-
zveti malodušje, če se bo borba še
zavlekla in ne smejo nas prestrašiti
kruta maščevanja nasprotnikov.

»Borili se bomo, dokler ne bo slo-
venski fant spet lahko zapel na vasi,
dokler ne bo slovensko dekle spet
lahko okrasilo naše domove z rdeči-
mi nagelji in dokler ne bo spet lahko
spokojno zapel mašni zvon po naših
vaseh. Dekleta, na delo, ker z nami
je Bog!« je končala mlada govornica
svoj udarni govor.

Mladence so svojo tovarišico pa-
ljivo poslušali in jo nagradili s spo-
natnim odobravanjem. Nato je zapel
deklinski zbor pod vodstvom gospo-
dične Marije Finkove tri slovenske
narodne. Sem deklica mlada. Kje so
tiste stezice in domovini. Mlade pev-
ke so žele za ubrano petje lepo pri-
znanje.

Zdaj je stopil na govorniški o-
der govornik gospod Nikolai Jelocnik. Ob
odobravanju mladih posluskaj je raz-
vijal o domobranski borbi, ki je hkrati
narodna borba, svoje klene misli:

»Prižgimo kresove vere v zmago
slovenske stvari. Izpričajmo vdanost
gospodu prezidentu, ki že dolgo vodi
slovenski narod skozi ogenj in trnje-
njenje k življenju. Vsakomur in vsem
povemo: slovenski narod ni napradil.
Slovenska zavest, ki je trpela po sa-
vojskih taboriščih in bila uničena do-
ma, se je razplamtela in nič je ne
more več pogasiti. Z njo so umirali
junaki in Grčaricah in na Turjaku.
Padali so za mater, domovino in Bo-
ga. Bile so ure grenkobe, toda nikdar
in nikjer nismo odnehali in tudi ne
bomo. Preveč je mrtvih, ki nas njih
oporoča obvezuje. Vse, ki mislijo, da
bomo odnehali kličemo v imenu mrt-
vih mater, v imenu otrok, ki so še
kot nerojeni sad v materinem telesu
bili umorjeni, v imenu mučenih fan-
tov in mož, v imenu tridesetih tisoč
slovenskih grobov: če so se oni za-
rotili, da uničijo naš narod, potem se
bomo zarotili mi, da se bomo borili,
dokler ne bo narod rešen!

Prav tako se moramo na tudi za-
vedati, da nam nihče na svetu ne bo
ničesar podaril, češar si sami ne bo-
mo dali in ustvarili. Nihče na svetu,
to dobro vemo, malemu in na smrt
utrujenemu slovenskemu narodu ne
bo pomagal, če si sam ne bo hotel
in ne znal pomagati. In verjemite, da
narod, ki si sam pomaga ne zna, ni
vreden življenja!

baterije v rtiču Gris Nez so po hrab-
rem boju iz bližine podlele sovraž-
nikovi premoči.

V septembru smo na zahodnem bo-
jišču zajeli 10.650 ujetnikov in za-
plenili ali uničili 1149 oklepnikov,
243 oklepniških izvidniških voz, veli-
ke količine tovornih jadralnih letal
in drugega vojnega gradiva. Sovraž-
nik je utrpel tu veliko ljudi. Poleg
tega so Angloameričani nad zahodnim
bojiščem izbili 451 letal.

Med Dvino in zalivom pri Rigi bol-
ševiki še zmerom hudo napadajo.

Govornik je še posebno poudarjal,
da smo pripravljani na še morebitne
grenke preizkušnje, da pa vseeno ne
bomo popustili. »Nobeni zvočniki sve-
ta nas ne motijo!« je ponosno zakli-
cal. »Mi poslušamo samo zvočnik slo-
venske narodne vesti, ki nam jo je
vzgojila mati. Ta nam ukazuje, da ne
odnehamo borbe, da hodimo ravno
pot, ki so jo hodili mrtvi junaki, in
da ljubimo svojo zemljo!«

Gospod Jelocnik je razložil, zakaj
ne moremo prav nikomur več verjeti.
»Prevečkrat so nas že prevarili, zato
nam nihče ne more zameriti, če se
zanašamo samo še nase.«

Predvsem se je mladi govornik obr-
nil proti opreznemu, ki se zdaj niso
izpregledali, katera pot je edinole
prava. Opreznosti so kakor nadležni
plevel na njivi, plevel, ki ga je treba
izvati.

»Hodite ravno pot, tisto, kakor so
jo hodili naši mučenci, tisto, ki jo
hodi ves pošten slovenski narod!« je
zaklical govornik poslušajočim dekle-
tom. »Živite, delajte, trpite in se ve-
selite v zavesti, da vas je slovenska
mati rodila, da morda že mrtva od
zgoraj z molitvijo pri Bogu spremlja
vsak vaš korak in vsako vaše de-
janje!«

Krepite svoje mlade sile v spozna-
nju, da smo, čeprav mladina majhne-
ga, pa vseeno mladina evropskega na-
roda, ki je skozi 500 let reševal za-
hodno Evropo na Kolpi pred azijski-
skimi hordami!

Videli smo, kam je padla mladina,
ki ni sledila klicu svoje vesti, marveč
klicu svojih strasti in nizkih govor-
ov in se odzvala pozivu zločinca Josipa
Broza, bivšega cerkvenega tatu, ki se
je zavl v neko vzvišeno skrivnost
imena Tito. Mi ne gremo z njim, pa
niti ga hvalisa kdor koli, mi gremo za
Rupnikom, preizkušnim vojakom in
za njegovo zapovedjo: »Bodite res
samo Slovenci!«

Zborovalke so govornika nagradile
z navdušenim odobravanjem, ki se
kar ni hotelo poleči. Pravečji vihar
ovacij je pa zajel dvorano, ko se je
dvignil sam gospod prezident Rupnik
in stopil na govorniški oder. Moral je
dolgo čakati, da so se ovacije poleg-
le in da je lahko izjavil:

Draga moja slovenska dekleta!

Vse navzočne in prav posebej mene
je vaša lepa manifestacija od srca
razveselila. Videli in slišali smo, da
so tudi slovenska dekleta vsa vneta
za svojo domovino in narod. Dopove-
dale ste nam, da ste tudi ve priprav-
ljene na žrtve, ki jih zahteva naša
bodočnost v borbi proti zločinskemu
komunizmu.

Zato se vam prisrčno zahvaljujem.
Prav, vaše letnike je Previdnost po-
sklicala, da slovenskemu narodu usta-
rilo in vzgojilo nov rod. Dekleta, dati
nam morate rod, ki bo prost vseh sla-

Novi ukrepi za totalno vojno

Berlin, 29. septembra. Minister dr.
Gibbels je izdal v svojstvu poobla-
ščence za totalno vojno 7 nadaljnjih
odredb, ki stremijo vse za tem, da bi
osvobodile znatne nadaljevalne sile za
vojaško službo in oboroževanje. Tako
bodo do nadaljnjega ustavili šolsko
izobraževanje in izpopolnjevanje urad-
nikov. Za državno računsko sodišče
je bilo odrejenih mnogo tehničnih
poenostavitvenih ukrepov. Nadalje bo-
do morali voditi kreditni in zavarov-
alni zavodi vojski in oboroževalni in-
dustriji znaten del svojih nameščen-
ev. Razstave, seimi in slične prire-
ditve so med vojno prepovedane. Isto
je za udeležbo pri takih prireditvah
v tujni. Gostinski in hotelski obrati
se bodo spravili v sklad z zahtevami
totalnega vojevanja, vendar bodo po-
dletja, ki oskrbujejo delovno prebival-
stvo, še nadalje obstajala, le da bo
njih osebe občutno zmanjšano. Vsa
ostala podjetja te vrste bodo v svrhu
popolnega zajetja vsega osebja vklju-
čeno s lasiniki stavljeni na razpolago
delovnim uradam. Končno bodo zapli
tudi še zadnje tri javne nemške igral-
nice v Baden-Badenu, Zoppolu in Ba-
denu pri Dunaju.

Kapitulacija upornikov v varšavskem okraju Mokotowu

Berlin, 29. oktobra. Po petdnevem
boju je kapituliral v Varšavi nadali-
nji del upornikov. Nemške čete so
izvlekle izpod razvalin hiš, kleti in
kanalov ter neke trdnjave več ko
2000 oboroženih upornikov in jih od-
peli v nemško ujetništvo. Poleg
tega so nemške čete zajele okrog
5000 civilistov, ki so preživeli oblega-
nje. Te so izročili v oskrbo poljski
pomozni organizaciji. V nemške roke

bih lastnosti, s katerimi je minulo,
po židih pokvarjeno stoletje zastrupi-
lo tuid naš sicer tako zdrav, žilav in
dober narod. Vaša vzvišena naloga
pa je tudi ta, da vrnete našemu na-
rodu vse zablode in zapeljane, da s
svojo milino, dobroti, ljubeznijo in
plemenitostjo zasadite v našo bla-
goslovljeno slovensko zemljo sadike,
iz katerih boste vzgojile Slovence in
Slovenke, ki bodo slovenskemu narodu
in po njem Evropi v ponos.

Za vršenje te vzvišene naloge je
potrebno — in to vam najtopleje sve-
tujem —, da stremite h kraljestvu
slovenske žene, kakor nam jo pred-
stavlja najsvetlejši lik slovenske ma-
tere, ki jo je opeval naš veliki Can-
kar. Vaše področje sta dom in druž-
na! Tu ustvarite — ne glede na boga-
stvo — kraljestvo ljubezni, plemenit-
osti, poštenja, čistega veselja, priču-
ločnosti božje in miru! Ustvarite zdra-
vo in vitalno celico naše bodoče ra-
sti, zakaj nikoli ne smete pozabiti,

da ima narod svoje najvažnejše in
tudi najbolj občutljive korenine prav
v družini! Če bo zdrava in krepka
osnovna celica, bo zdrav in krepak
narod v celoti. Potem pa se nam tudi
za bodočnost ni treba bati. Takrat bo
tudi slovenska žena-mati zasedla svo-
je zasluženo mesto v narodni skupno-
sti. In to mesto bo visoko in častito.
Na tem prostoru slovenske žene in
matere kajpak ne bo več mesta za
tekmovalstvo z možem, s čimer so židje
vse liberalno stoletje razkrivali dru-
žino in s tem v veliki meri pripravili
pogoje današnjemu stanju.

Mislím, da mi vaši gospodje profe-
sariji ne bodo preveč zamerili, da sem
vam dal ta nasvet, ki nima ničesar
skupnega z višjo matematiko, latinsko
in grško slovnico, pa je za naše bo-
doče žene in matere velike važnosti.
Če ponovim besede nekega velikega
Slovence, ki je pred leti voščil ča-
sov, ki so se nam z grozotno naglico
približevali, zaklical: Manj profesorje
in več mater, s tem nočem trditi, da
ne smete s skrajno vestnostjo vršiti
svojih dijaških dolžnosti. Hočem le,
da bi se takrat, ko vas bo življenje
k temu poklicalo, spomnile, kaj je
zapisano v bistvo poslanstva žene.

Ponovna vam hvala za izpričanje
vaših zdravih nazorov v zmešnjavi
današnjih dni, ki vam naj tudi v bo-
doče svetlo v lepše čase slovenske-
ga naroda!

Živele!
Klene in tehtne prezidentove besede
so segle vsem navzočnim globoko
v srce. Navdušeno odobravanje iz
mladih grl je dokazalo, da so padle
na rodovinita tla. S himno »Hei Slo-
vence!« se je ta lepa narodna mani-
festacija ženske mladine ubrano kon-
čala. Bila je dokaz, da se tudi naše
doraščajoče ženstvo zaveda resnosti
časa in da hoče verno izpolnjevati
svoje dolžnosti do svojega naroda.

je prišlo tudi veliko orožja in stre-
liva.

Berlin, 28. septembra. Uporniki v
Mokotowu so izrazili željo, da bi
Nemci z njimi stopali kakor z voji-
nimi ujetniki, čeprav jim po med-
narodnem pravu to ne gre. Nemško
poveljstvo je njihovi želji ugodilo,
ker je upoštevalo, da sta upornike
nahuškala k upor London in Mo-
skva in jih nato podlo pustila na
cedilu.

Angloameriške častnike so Sovjeti izgnali iz Sofije

Berlin. Tukajšnji politični krogi
označujejo dejstvo, da so iz Sofije
izgnali angloameriške častnike za zelo
zanimivo predvsem zato, ker se v
njem razodeva stara moskovska ten-
denca, ki ne dopušča na važnih toč-
kah nobenega gledalca. V Berlinu iz-
javljajo, da je treba počakati, če bo
imel ta dopade kakšne posledice, ali
bo pa Anglija tudi to mirno požrla,
kakor je že neštokrat v podobnih
primerih naredila.

Amsterdam. Reuterjev dopisnik
javlja o izgonu angloameriških častni-
kov, ki so kakor je znano dobili
od sovijskega vojaškega poveljstva
ukaz, da v 24 urah zapuste Bolvarijo,
naslednje: angloameriški častniki niso
pripadali nobeni komisiji, a upajo, da
bo Sovjetska zveza dopustila pri nad-
zorni komisiji udeležbo britanskih in
ameriških članov.

Sovjetske izgube

Milan. Vodja trenutno v Italiji mu-
dece se sovijska delegacija Taranov
je izjavil v domu komunistične stran-
ke v Rimu, da je izgubila Sovjetska
 Rusija v prvih treh letih, to je do 21.
junija leta 1944 skupno samo padlih
5,8 milijona mož.

Komunizem in narodnost

Slovenci smo bili, kakor tudi mnogi
drugi evropski narodi, več ko tisoč
let brezoblična množica srednjeevro-
pskega prebivalstva, katere usodo so
določali in uravnavali fevdalni inter-
esi mednarodne aristokracije, ki ni
imela čuta za samobitnosti različnih
narodnosti. Države tiste dobe se niso
gradile na narodnih individualnostih,
njihove meje so določale slučajne
vojne osvojitve in drugačne pridobi-
tve in le malokje in malokdaj je bil
kateri evropski narod ves združen v
eni sami državni tvorbi. Nekateri,
celo veliki narodi, kakor nemški, ita-
lijanski itd., so bili razbiti celo na
celo vrsto manjših in večjih samo-
stojnih in čisto medsebojno sprtih
kneževin, kraljevin ali republik. Na-
rodne individualnosti so se ohranile
kot etniške enote pred vsem v pod-
zavesti, zunanjia družeca jih vez, pa
je bil narodni jezik.

To je bila najsvojevršnejša značil-
nos srednjega veka, katero je pričel
rušiti šele v novem veku postopni
razvoj, postavljen posebej na teme-
lje renesanse. Ta razvoj je bil že od
vsega začetka usmerjen k jasnejši
cilju: ponovnemu dvigu narodnosti kot
naravne socialne skupnosti nad ne-
naravne tvorbe mednarodnega fevda-
lizma, čeprav se njega ustvarjalci
sprva tega morda niti sami niso za-
vedali. V bistvu pa je bilo to strem-
ljenje je težnja po vrnitvi k tisti na-
ravni ureditvi človeštva, ki je vla-
dala pred fevdalizmom srednjega veka
v starem veku. Bol za zopetno uve-
ličevanje narodnih individualnosti je
bil tako le reakcija na nenaravni
aristokratski internacionalizem, zato
je tudi moral pripeljati do zmage,
kajti nikoli ne more nenaravno za-
dolgo, in še manj za večno, zavladati
nad naravnim.

Tako je prinesel novi vek vsem
evropskim, pa tudi drugim narodom,
novo vstajenje v naravni zavesti na-
rodne skupnosti na podlagi socialne
individualnosti, in Evropa in svet sta
dobila novo podobno. Spet je zavla-
dala osvobodena zavest, da se člove-
veštvo ne more deliti po slučajnih
državopolitičnih formacijah, marveč
samo po narodnih individualnostih.
Kajti narod kot taka individualnost je
v svojem bistvu v velikem prav isto
kakor družina v malem. Da je na
družina ninaravnejša in najosno-
vnejša socialna skupnost, ni mogoče
tafiti ali celo zanikati. Posamezni
ljudje so lahko interesno povezani
po skupnosti kraja, pokrajine, stanu,
starosti itd., toda nikoli ne more biti
ta povezanost tako močna kakor je
družinska. In ker je narod enako
govorečih, enako zgodovinsko se raz-
vijajočih, kulturno snuiočih in skup-
nostno ustvarjalcih družin le druž-
na v velikem, se prav tako nikoli
ne more zliiti v popolno enotnost z
nobenim drugim narodom. Med dva-
ma ali med več narodi nastanejo
lahko večje ali manjše interesne
skupnosti, toda nikoli ne morejo
objeti vseh področij narodnega izživ-
ljanja in nikoli ne morejo veljati za
vse primere in vse čase.

Taka višja socialna skupnost smo
tudi Slovenci kot narodna individual-
nost. Bili smo v bistvu vedno, tudi v
času, ko se tega morda niti zavedali
nismo, v času ko naša stremjenja
in snovanja še niso bila določeno
opredeljena, in v času, ko so ne-
naravne tendence fevdalnega inter-
nacionalizma zaradi svojih stanovskih
interesov dušile cele množice narod-
ov. Kaldi če to ne bi bili že takrat
vsaj podzavestno, se tudi v novem
veku obnovljenega zmagovalnega po-
hoda naravne zavesti narodne skup-
nosti ne bi bili mogli razviti do za-
vestne individualnosti, kakršna smo
sedaj. Kakor drugi narodi, smo tudi
mi tak individualni del človeštva, ki
ni povezan samo po naključni oze-
meljski skupnosti, ampak tudi po
krvnem sorodstvu, značaju, hotenju,
stremljenju, kulturnih temeljih, civili-
zacijski ustvarjalnosti in še prav po-
sebnost po jeziku, ki je najvidnejša
vez vsenarodne skupnosti in njene
priradnosti.

Zato nam te edine naravne socialne
skupnosti kot narodne individualnosti
ne more nikoli zamenjati nobena
druza skupnost, najmanj na ne skup-
nost nenaravnega razrednega inter-
nacionalizma, kakršnega oznanja ko-
munizem. Komunizem na zunan sicer
priznava narodne individualnosti, toda
to njegovo priznavanje je taktično in
ne načelno. Priznava jih namreč zato,
da s tem zmanjša odpor proti svojim
stremljenjem katerih končni cilj pa
je popolno razbitje narodnih indivi-
dualnosti kot socialnih enot v člove-
štvo. V svojih zadnjih konsekvenc-
ah stremi namreč komunizem za tem,
da ustvari nad uničenimi narodnimi
individualnostmi svojo vesolino raz-
redno mednarodno, ali prav pa prav
nenarodno skupnost. Socialno enoto
naroda v človeštvo naj bi vsaj postop-
oma zamenjala enota razreda, v ka-
terem bi se čutili kot prirodniki ene
in iste vesoline socialne skupnosti na
primer vsi proletarci vseh narodov.

na budo to Rusi, Nemci, Francozi, Angleži ali Kitajci, Japonci, Činci ali Indijanci.

V tako preurejeni človeški družbi mora zato narodna individualnost izginiti, ker je kot prirodna sila že ipso facto nasprotna nenaravni, zgolj idejno skonstruirani internacionalni razredni individualnosti. V tem vidimo torej, da je stremenje komunizma enako vsem drugim internacionalizmom preteklosti, še prav posebno tudi srednjeveškemu fevdalizmu. Kajti tudi srednjeveški fevdalizem je zametaval narodno individualnost kot socialno edinico, ker je mogel na fevdalni internacionalni razredni (aristokratski) skupnosti graditi svojo stavbo obvladovanja človeštva in ščititi svoje stanovske interese. Zato je tudi drobil narode na različne države in ustvarjal na drugi strani državne tvorbe različnih narodnosti. Srednjeveški fevdalizem s svojimi stremenji sicer ni uspel do konca, kajti narava se ni dala spremeniti in so narodi kot individualne socialne enote, čeprav podtalno ali celo podzvestno, dalje živeli, vendar pa je do tisoč let zaviral naravni razvoj napredka človeštva na podlagi kulturnega in ostalega snovanja na temeljih narodnih samobitnosti.

Popolnoma gotovo je, da se z navadnimi sredstvi tudi komunizmu nikoli ne bi moglo posrečiti spremeniti tega, kar je po naravi dano in zato sploh nespremenljivo. Tudi če bi komunizem zavladal nad vsem svetom in če bi se tako brutalnostjo zatrl življenje človeštva po socialnih enotah narodnih individualnosti, ustvarjal tako skupnost po razrednih načelih, bi narodi kot naravne skupnosti še dalje obstajali, da počakajo priči ali slei na dan novega vstajanja naravnega izpoda jarma nenaravnega. Tega se pa komunizem tudi sam zaveda, zato ima v svojih stremenjih načrte, ki jih niti v SSSR ni še prišel obsežneje izjavljati, a prve poskuse je že storil. Cilji teh načrtov so namerno in sistematično premešanje ljudi različnih narodov in ras. To premešanje izvaja ali hoče izvajati komunizem z razseljevanjem tisočev in v postopoma milijonov ljudi. V SSSR je bilo na tak način razseljenih že pred to vojno ogromno število pripadnikov najrazličnejših sovjetskih narodov. Razen tega je boljševizem tudi namenoma podpiral krvno mešanje ras, hoteč na ta način ustvariti novo brezrasno in breznarodno človeštvo, ki bi postopoma izgubilo vse svoje posebne lastnosti in svojstva ter postalo voljno za uredničenje komunistične vesoljne mednarodne človeške družbe.

Ce torej kdo pri nas misli, da je pisanje o smrti evropskih narodov kot socialnih enot, in tako tudi nas Slovencev in primeru vesoljne komunistične zmage, samo propagandna fraza, se zelo moti. Uničenje narodov in njihove individualne zavesti je eden temeljnih programatičnih ciljev boljševizma. Toda ta cilj so tudi boljševiki sami postavili kot svoj ideal v daljnjo bodočnost, ker se pač sami predobro zavedajo, da se ne dā doseči v eni sami generaciji in tudi ne v dveh ali treh. Zani so potrebna morda stoletja, Toda za uničenje malih narodov, kakršni smo mi Slovenci, tako dolga razdobja niso potrebna. Mi bi pri sistematičnem izvajanju teženih boljševičkih ciljev mogli izginiti že zelo kmalu. Zadostovalo bi že, da odno naše ozemlje za svobodno fluktacijo boljševiziranih narodov, ki nas obkrožajo, pa bi bili že v nekaj letih ali vsaj desetletjih popolnoma notranje razcejeni po tujih penetracijah. Da pa to tudi dejansko namerjavajo, nam dokazujejo že same izjave naših domačih slovenskih komunistov in razni njihovi pakti s komunisti naših sosedov, posebno še na Primorskem.

Zmaga komunizma bi zato pomenila dejansko našo slovensko narodno smrt. Prinesla bi nam tisto, kar nam ni mogla prinesiti niti tisočletna nadvlada tujega mednarodnega fevdalizma v srednjem veku in v začetku novega. Kajti zavedati se moramo, da je sedanje tempo življenja vse drugače, kakor je bil tedanji in da so tudi sedanje politične metode neprimerno brutalnejše, a kar je še usodnejše, zasnovane na naravnost znanih stremenjih. Zato je naš boj proti komunizmu tudi boj za sam naš polni narodni obstanek.

Prosta prodaja avtarkične obutve

Šef pokrajinske uprave je odredil s odločbo VIII. št. 5927/1 z dne 26. septembra t. l., da se obutve katere koli zgoraj niti spodnji del ni izdelan iz usnja, ampak iz avtarkične tkanine, to je umetne gume, platna lesa itd., oprosta vsakršne zapore in se sme prosto prodajati brez kazenske in brez oblačilne izkaznice.

RDEČA KOLOBOCIJA

Besedi vezani in prosti
še dvakrat pet in dvajset slik
vreden daje čar in mik.

»Vojna je prispela na svojo dramatsko točko krize«

Najnovejši članek ministra dr. Göbbelsa v tedniku „Das Reich“

Berlin, 28. septembra. Nemčija ima ugodne izglede, da bi uspešno prestala to vojno. Ogromne rezerve, ki jih trenutno mobilizira, bodo kmalu nastopile. Treba je le dobiti za to potreben čas. V tem je tudi velik del vojaških odločitev za zavezništva. Kajti vojna postaja čedalje bolj tekma s časom. To ugotavlja minister dr. Göbbels v svojem uvodniku v tedniku »Das Reich«, v katerem pravi pod naslovom »Zastava zaupanja« še naslednje: »Čeprav je postal splošen vojaški razvoj za naše izglede neugodnejši, so glede končne zmage še nadalje inaktivi. Naša naloga je skrbeti, da bo tako tudi v bodoče. Zato imamo vse možnosti. Jasno je, da z uradnega mesta v tako kritičnem stanju vojne, kakor je sedanje, ni mogoče javno razpravljati o vseh vprašanih, ki so važna za politični ali vojaški razvoj, kajti prav ona, ki izražajo najbolj aktualna, so zavila po večini v konkretno vojaški tajnosti. Nam se ni treba pritoževati, da bi nemški narod v izrednih preizkušnjah in obremenitvah

trenutnega razvoja kdaj koli izgubil živce. Zato je politično preveč zrel in izsolan. Kot svaričen zgled pa ima pred očmi tudi druge narode, ker vidi, kaj se zgodi z deželo, ki prej preneha z bitko preden dobi za to potrebno povelje.

Ako navajajo sovražniki na naše meje in poizkušajo doseči vdor v središče Nemčije in s tem v oporišče našega bojevanja sploh, potem moramo to preprečiti z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago. Ker se s tem pojavlja tudi vprašanje našega narodnega obstoja, si ne smemo delati nikakih utvar o pomenu odločitev, ki jih bomo sprejeli in ki jih moramo sprejeti v tem obdobju vojne. To velja tako za Nemčijo proti zahodu kakor proti vzhodu. Naše možnosti in naši izglezi danes nikakor niso izčrpani. Naši sovražniki bi dosegli radi čim prej čim bolj konkretno vojno odločitev. Mi jim moramo to na vsak način preprečiti. Imamo ugodne izglede, da vojno z uspehom prestanemo, toda za to je potreben napor narodnih sil, ki obse-

ga ves nemški narod. Sovražniki podcenjujejo Nemce danes prav tako, kakor so jih podcenjevali ob pričetku vojne. Ako govorijo o lahkem in prijetnem sprehodu v Berlin in se delajo, kakor da obstoji ta vojna in se iz malenkostnega streljanja ki pa nikakor ne more izpremeniti doumevno že padle odločitve, potem je to prava neumnost, ki li niti sami ne verjamejo. To trobilo v svet, da bi zbudili v nas nesigurnost. Kakor često v tej vojni, trdijo sedaj vsakovrstne stvari, o katerih pa sami vemo, da so jih kruta dejstva postavila popolnoma na laž. Tako bo tudi sedaj.

Vojna je prispela na svojo dramatsko točko krize. Sovražnikovi napori se ne morejo več ojačati, dalje časa ne bodo mogli ostati niti na isti višini. Zato je jasno, kaj moramo storiti. Sovražnik naj ve, kaj ga čaka, ako hoče napredovati meje za mejo. Danes branimo našo sveto domačo zemljo. Brez strahu in zvesto bomo izvedli ta boj. Naša vera v zmago naše stvari je neomajana in neomahljiva.

IZGUBE KOMUNISTIČNIH TOLP

16. septembra je napadla Hotedrišica tolovajska »brigada« Srečka Kosovela. Domobranci postojanka v Hotedrišici se je pogumno branila, pozneje je pa še dobila pomoč iz Vrhnice in Borovnice. Domobranci so tolovaje zavrnili in jih nato še podili v hosto. V tej borbi so imeli tolovaji 15 mrtvih, domobranci pa enega.

18. septembra so tolovaji napadli razne manjše postojanke Narodnih straž v bližini Idrije. Narodnim stražam so prišli na pomoč domobranci iz Rovt in Voharj. V teh borbah je obšlo več kot 30 tolovajev. Domobranci so zaplenili komunistom tudi mnogo vojnega materiala.

25. septembra so napadli posadko Narodnih straž v Kiani. To je bil že drugi veliki napad na to postojanko. Stražarji so vse napade junaško odbili in prizadejali napadalci ogromne izgube, ki pa številčno še niso tako natanko ugotovljene. Od stražarjev je padel en vojak.

V bližini St. Petra na Krasu so šentpetrski stražarji te dni na obhodu našli na pet proslulih tolovajskih kurirjev in terencev. Ker so bili oboje in se niso hoteli predati, temveč se z begom hoteli rešiti, so jih stražarji na becu ustrelili.

V vasi Poljane za Primorskem, kjer je XV. tolovajska »divizija« v preteklih dneh posebno divjala, so domobranci po njenem begu zalotili petčlansko tolovajsko patrolo. Vsi tolovaji so obležali pod svinčenkami domobrancev.

Pri tolovajskem napadu na St. Vid, ki so ga domobranci hrabro odbili,

je obležalo 30 mrtvih tolovajev. Tolovaji so odpeljali 20 voz ranjencev.

Tako imenovano »Liubljansko brigado« je napadla pred kratkim skupina domobrancev, ki ji poveljuje stotnik Vuk Rupnik. Za Kožlekom se je »brigada« po prvem sunku razkrojila, nene izgube so bile pa katastrofalne. Točnih števil komunističnih izgub doslej še niso ugotovili, ve se pa, da je padlo tudi več komunističnih višjih častnikov. Po tem porazu so komunisti zbežali proti Rakitni, domobranci se je pa predalo 15 tolovajev stare garde. Na bojišču je ostalo izredno mnogo plena.

28. septembra je Meničaninova bojna skupina čistila ozemlje nad Litijo. Prav v tem času se je pa pomikala Cankarjeva »brigada« v okolici okrog 550 ljudi po cesti proti Litiji. Domobranci so brigado takoj napadli, jo pognali v panjčen beg in jo zasledovali prav do roba gozda pri Javorju. Z nemške strani sta sodelovala v boju dva nemška tanka z brzostrelnimi topovi. Katastrofa Cankarjeve »brigade« je bila popolna. Na bojišču je obležalo 155 mrtvih, tolovaji so pa odvlekli 25 vozov ranjencev proti Žužemberku. 2 tolovaja sta pa ujeta. Mnogo padlih je pripadnikov višje tolovajske kaste politkomisarjev in drugih važnih funkcionarjev. Padla sta tudi dva komandanta bataliona. 3 komandirji čet in politkomisarji. Domobranci so zaplenili mnogo strelnic, 216 pušk in velike zaloge municije. Domobranci so imeli dva ranjena.

Borovnica po letalskem napadu

V torek 26. septembra zvečer so anglo-ameriški letalci že spet napadli Borovnico. Med napadom, ki je traja 25 minut, je padlo na vas in njeno neposredno okolico več kot 300 bomb vseh velikosti.

Borovničani, ki si še od prejšnjega napada niso opomogli, saj si še niti za silo niso utegnili popraviti hiš, so se ob alarmu razbežali na vse strani, tako da je od domačinov izgubil življenje samo okrog 77letni kovač Janez Suhadolnik. Zato je na napad naredil v Borovnici in njeni okolici tem več materialne škode. Vsa zemlja na poljih okoli Borovnice je znova prenehnila, drevje je podrt, telefonske žice potrgane, že od prvih napadov napoli podrti hiše, so se zdaj docela porušile, za silo krite strehe so spet brez opoke.

Celotna slika o velikih škodi, ki jo je povzročilo bombardiranje, dobi človek šele, če stoji na bližnjem hrib. V območju Kurje in Nove vasi ni niti ene hiše cele. Nekoliko manjšo škodo je utrpela druga stran vasi, ki se imenuje Grič. Tudi tam so hiše po večini porušene, a vendar so nekoliko bolj ohranjene.

To pot bombe niso prizanesle niti vaškemu pokopališču. Pravijo, da je samo na nagrobnih spomenikih za okrog 1 milijon lir škode. Spomeniki so porušeni, grobovi tako oskrnjeni in prekriti čez in čez s prstjo, da jih domači ne spoznajo več.

Škoda, ki jo je letalski napad povzročil, je težko oceniti. Kmetje predvsem skrbijo zemlja, ki so jo težke bombe obrnile tako da je zdaj na vrhu nepolna s neskom pomešana zemlja, dobra gnojena zemlja je pa pod njo. Izredno veliko škodo trpe kmetje tudi zaradi uničenih pridelkov.

Macedonski delavci beže pred Sovjeti

Solun, 27. septembra. Poročila iz Bolgarije o boljševički grozovitosti so zbudila v vsej Macedoniji velik strah. Macedonsko prebivalstvo z največjim vznemirjenjem opazuje napredovanje sovjetskih čet proti Egejskemu morju. Mnogoštevilni begunci skušajo prečkati turško in grško mejo. V Solunu je prispela neka skupina 53 delavcev iz Kavale. Na policiji so izjavili, da so se kot strokovni delavci bali, da bi jih odvlekli v Sovjetsko zvezo ter da so zato še pred boljševičkim vstopom v Macedonijo zbežali iz domovine.

Knjižna tombola v korist Zimske pomoči

Zimska pomoč vabi vse prebivalstvo, da se udeleži v največjem številu knjižne tombole v korist Zimske pomoči.

Tombolske tablice so po 20.— lir. Knjižna tombola bo imela naslednje dobiteke:

- 100 dvojk: dvojka dobi 3 knjige in 150.— lir za nakup knjig.
- 70 trojk: trojka dobi 4 knjige in 200.— lir v isti namen kot pri dvojkah.
- 40 četverok: četverka dobi 5 knjig in 300.— lir v isti namen kot pri drugih dobilih.
- 20 petoric: petorica dobi 6 knjig in 500.— lir v isti namen kot pri drugih dobilih.
- 10 tombol: tombola dobi 10 knjig in še en dodatni dobiček izmed spodaj določenih zneskov za nakup knjig:

I. tombola 10.000.— lir. II. tombola 6.000.— lir. III. tombola 4.000.— lir. IV. tombola 3.000.— lir. V. tombola 2.000.— lir. VI. VII. VIII. IX. in X. tombola po 1.000.— lir.

Številke bomo žrebali po naslednjem redu:

v nedeljo 15. oktobra za dvojke; v ponedeljek 16. oktobra za trojke; v torek 17. oktobra za četverke; v sredo 18. oktobra za petorice; v četrtek 19. oktobra za tombole.

Lasni knjižne tablice ki je zadel kak dobiček n. pr. dvojko, ne sme dalje igrati temveč mora dobiček takoj v naslednjih dneh po izžrebanju dvojke dvigniti v pisarno Zimske pomoči. To velja tudi za trojke, četverke, petorice.

Vodstvo tombole bo vestno beležilo, katere tablice so zadele posamezne dobiteke.

Vsi dobilniki tombole bodo poklicani v nedeljo 22. oktobra ob 10. uri dopoldne v pisarno za tombolo. Ta denar jim bo takoj izplačan in si bodo mogli nadaljnje knjige kupiti po prosti izbiri v poljubni knjižnici. Zunanji dobilniki tombole morejo oblašiti kakega znanca, da izžreba zanje, če ne, bo žrebal zanje uradnik Zimske pomoči in bo znesek shranil v pisarno.

Nedvigjeni dobilki bodo čakali lastnika še mesec dni po končanem žrebanju.

Tombolske tablice dobite pri pooblaščenih prodajalcih in v pisarni Zimske pomoči v Gradišču 4.

O poteku igre Vas bomo sproti obveščali v naših dnevnikih.

V Ljubljani dne 25. septembra 1944.

Po pooblastilu predsednika: predsednik Zimske pomoči.

Petrolej, bencin in nafta za obrinike

Obrtništvo, ki je do sedaj pri Pokrajinskem gospodarskem svetu prejemalo nakazila za petrolej bencin in nafto kot pomožna sredstva vsak mesec po seznamu brez posebnih prošni, se opozarja, da se bodo omenjena pomožna sredstva za obrinike od oktobra dalje nakazovala samo na pisмено in obrazloženo prošnjo, ki jo mora vsak obrat zase vložiti pri Pokrajinskem gospodarskem svetu.

Prijava zgradarine

Sindikati hišnih posestnikov opozarja hišne posestnike, da odmera zgradarine ne bo več podaljšana ter bo treba za leto 1945, vložiti prijave v roku, ki bo še objavljen, verjetno v času od 1. do 30. novembra t. l.

Zaradi morda potrebnih pojasnil glede sestave prijav naj se prizadeji hišni posestniki o pravem času obrnejo na Sindikat, ki ima svojo pisarno v palači Bate, II. nadstropje.

ZAPLEMBAMOVINE UPORNIKOV

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 13. septembra 1944, objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov Antone Kralja, zasebnice v Ljubljani, Hrenova ulica št. 18; Vekoslava Mlekuza, učitelja in njegove žene Slave Mlekuze zasebnice v Ljubljani, Tržaška cesta št. 27; Cirila Hrovata, čevljarja v Ljubljani, Ob Ljubljani št. 31; Jožeta Cerarja, ključavničarja v Ljubljani, Cozova cesta št. 9; Ludvika Sefice, skladiščnika v Ljubljani, Cankarjeva ulica št. 5 in Anžona Cvela, podpredsednika finančne kontrole v Ljubljani, Gasilska cesta št. 5.

Z odlokom šefa pokrajinske uprave v Ljubljani (Službeni list št. 16. sept. 1944) je zaplenjena imovina komunistov: 1. Alojzija Zakravskega, krojača, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Velibetska ul. št. 9; 2. Saveta Vilharia, risarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Levstikova c. št. 25; 3. Ludvika Blažiča, diaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Verdijeva ulica št. 3; 4. Devota Schweitzerja, diaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Novi trg št. 1; 5. Antona Kovača, krojača, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Križevniška ul. št. 11.

Z odlokom šefa pokrajinske uprave v Ljubljani (Službeni list št. 72. z dne 27. septembra 1944) je zaplenjena imovina komunistov: 1. Jožeta Svigla, ključavničarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Ljubljanska ulica št. 5; 2. Nade Škerk, delavke in žore Škerk, zasebnice, nazadnje stanujočih v Ljubljani, Ljubljanska ulica št. 5; 3. Mišeta Čopa, diaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Poljanska cesta št. 15; 4. Franje Bernot in njenih otrok Ivana, Mirkota, Brankota in Vido por. Tomič, nazadnje stanujočih v Ljubljani, Bohoričeva ulica št. 3 in 5. Stankota Pleškota, monterja mestne plinarne, njegove žene Anje, gospodinjice in hčerke Anice, diakinje, nazadnje stanujočih v Ljubljani, Rožna dolina, Cesta V. št. 10.

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 30. septembra 1944 objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov: 1. Jož. Drašlerja, oficla, njegove žene Marije in hčerke Franje, nazadnje stanujočih v Novem mestu, Seidlova ul. št. 4; 2. Antona Lamuta, učitelja v pok., nazadnje stanujočega v Novem mestu, dr. Režkova št. 15; 3. Zdenke Novak, privatne uradnice, nazadnje stanujoče v Novem mestu, Trdinova 4; 4. Jožeta Slančarja, gradbenega tehnika, nazadnje stanujočega v Novem mestu, Gerdešičeva ul. št. 5.

Nemške čete so zasedle Banjaluko

Beograd, 29. septembra. DNB. Močne nemške skupine so z zanosnim nastopom osvobodile bosensko mesto Banjaluko, ki so jo imele nekaj časa zasedeno komunistične tolpe. Osvobodile so nemško posadko, ki je bila od 19. septembra obkoljena v trdnjavi in so jo Nemei več čas oskrbovali iz zraka. Komunisti, ki so se zelo žilavo branili so imeli v boju z nemškimi četami zelo visoke izgube. Banjaluka je zdaj svet trdno v nemških rokah.

Opozorilo policije

Uprava policije, oddelek za profilniško zaščito v Ljubljani opozarja vse hišne starešine v hišah, kjer so plinovodi, da ob pričetku letalskega alarma takoj zapro glavno cev plinovoda in jo po končanem alarmu spet odpre. Politični organi imajo sproti nalog, da vse prekrške takoj javijo. Kršilci bodo strogo kaznovani.

Protikomunistična predavanja služini

Vsled raznih težkoč dosedaj ni bilo mogoče uvesti rednih protikomunističnih predavanj prav za vse ljubljanske gospodinske pomočnice. Te ovire so sedaj odpadle in z 9., odnosno 10. oktobrom se uvaajo redna 14dnevna predavanja po naslednjem redu:

Gospodinje z začelnimi črkami A—G ponedeljek PDZ, Miklošičeva 22. H—L ponedeljek ZSZ, Miklošičeva 22. M—R torek PDZ, Miklošičeva 22. S—Z torek ZSZ, Miklošičeva 20. Vsa predavanja se pričnajo točno o polj 16. uri. Ob praznikih ni predavanj. Vsaka udeleženka odda pri vstopu na predavanje kontrolni listek. Kontrolni listki so bili odposlani vsem gospodinjam, ki zaposlujejo gospodinske pomočnice. Če katere izmed gospodinj kontrolnih listkov ne bi pravčasno prejela, naj to javi pisмено ali usno pisarni DPA na Miklošičevi c. 22/b II. nad.

Mikolajczyk čaka na Stalinov odgovor

Stockholm, 2. okt. Po londonskem poročilu »Dagens Nyheterja« je izjavil Mikolajczyk v intervjuu za stopnik »United Pressa«, da še vedno čaka odgovor na memorandum, ki ga je bil že pred mesecem dni poslal Krenlimu in v katerem je poročal o spremembah v londonski polski vladi. Od tega odgovora je odvisno njegovo drugo potovanje v Moskvo, ki ga je bil prejšnji teden predlagal Churchill.

Poštna direkcija naznanja telefonskim naročnikom, da je izšel nov telefonski imenik za leto 1944. za področje mesta Ljubljane. Ker je po zadnji izdaji imenika nastalo precej sprememb, zlasti pri telefonskih številkah, direkcija priporoča naročnikom, da si ga nabavijo. Dobi se pri vseh poštah po L. 30.— izvod. Glavna pošta jih prodaja v prtiljici pri okencu št. 5.

Po uradnih zapisnikih je imela Ljubljana doslej že 110 krat letalski alarm. Prvi alarm smo doživeli 6. aprila 1941. V letošnjem letu je sirena zatulila že 90 krat. Gospodarska škoda, ki jo je zaradi teh alarmov utrpela Ljubljana, je ogromna.

Od 2. oktobra dalje mora biti Ljubljana zatmenjena od 18. do 5.30 ure. Kršitelle je dolžne bo policija najstrožje kaznovala.

Socialna pomoč opozarja vse one, ki so v bibliofilski tomboli zadeli kakšen dobiček, naj ga dvignejo najkasneje do 5. oktobra, ker bo sicer zapadel v korist Socialne pomoči.

Javna knjižnica Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani na Miklošičevi cesti 22 bo od 2. oktobra dalje odprla za stranke vsak delavnik od 9. do 13. ure dopoldne in od 4. do 6. ure zvečer.

Danske sandale, izdelane iz zamaskov, si je omislila praktična Ljubljanka, mlada hči znane gostilničarke Butarjeve s Tržaške ceste. Sandale so vsakega svojevrstna novost tako v pogledu snovi kakor tudi glede izdelave, ki je baže zelo lahka in bo sandale lahko vsaka praktična Ljubljanka sama izdelovala. Zanje potrebuje le točno 64 zamaskov srednje velikosti, ki morajo stati drug poleg drugega v obliki ustrezajočega podplata. Na zgornjo stran je treba pritrčiti vložek, čez spodnjo pa tenek usnen podplat. Zaornji del obutve je iz vezalk, ki so lahko poljubne barve. Gotovo se bo marsikatera Ljubljanka zanimala zanje.

V zvezi z odredbo o totalni vojni so v Nemčiji ukinili več strokovnih revij. Doslej jih je izhajalo 4900, zdaj jih bo pa samo še 1500. Ker imajo nekatere stroke še klub temu po več revij, jih bodo še nekaj ukinili.

16. oktobra bo stopila v Nemčiji v veljavo odredba o zmanjšanem obroku kruha. Odlej bodo potrošniki v Nemčiji prejemali na teden 200 gramov kruha mani. Nezmanjšani bo ostal samo obrok kruha za otroke od 6. do 10. leta in za mladino od 10. do 18. leta, prav tako pa tudi za delavce, ki imajo dodatne živilske nakaznice.

V Nemčiji so znatno omejili gojitve evetlice in okrasnih rastlin. Obrati, ki imajo evetličnjake, morajo svojo zemljo poravnati za sejanje sojiva.

Poštna direkcija razglašja: po odredbi Vrhovnega komisarija na operacijskem področju Jadranskega primorja PF-11/1-4200 se smejo izvršiti le takšne instalacije telefonskih postaj, ki so za vojno važne ali za obrambo gospodarstva neobhodno potrebne. Obe zahtevi mora prosilec s potrebnimi prilogi dokazati. Tiskovine za nove instalacije določeno prošilec na glavni pošti.

Zaradi terorističnih atentatov na Sušaku in v okolških krajih so hrvatske oblasti prišle devet teroristov in jih ustrelile.

Osebnosti vesti

Poročili so se:

V Ljubljani: G. Iko Ravnikar, prokurist, in Gode Vira Skofar; dr. Milan Žumer, specialist kirurg, in dr. Mira Vurnikova, zdravnica.

Čestitamo!

Umrlj so:

V Ljubljani: Marja Perdanova; Pavla Lampetova, učiteljica; Marja Velkova; Jerica Vrhovca; Nasta Gregorčič; Ferdinand Zupanec, dijak; Lenka Grašičeva; Vito Čepič; Julija Kotičeva.

V Novem mestu: Anahja Prečkova.

Naše solazje!

Listek „Družinskega tednika“

Kraljevski način zdravljenja

Nočin in pomen načrtnega posta

Napisal dr. Herbert Fritsche

Bolna žival se instinktivno brani jesti. Prav tako odklanja vročice bolnik ali tisti, ki je bil pravkar operiran, sleherni jed. Neki slaven kirurg je nekoč omenil, da vse rajši operira laika kakor zdravnika. Po operaciji namreč laik uboga svoj zdravi čut in ne je ničesar, dokler se mu tek sam ne vrne, narobe pa mislijo zdravniki, da se mora organizem hitro okrepiti in se zato silijo jesti. S tem pa sprožijo matrikatero nevarnost po operaciji. V resnici kažejo zdravniške izkušnje iz prejšnjih stoletij, da je odklanjanje hrane pri bolniku samopomoč organizma in da s prigrizovanjem k tako imenovani „močni hrani“ — jajeem, bifteku, goveji juhi — bolniku samo škodujemo.

Vendar v tem instinktivnem odklanjanju hrane, ki jo opažamo pri bolnih živalih in bolnih ljudeh ne smemo gledati tako imenovanega „zdravilnega posta“. Ta se porodi iz zavestne človeške volje in ne iz bolj ali manj topega instinkta. Bolna žival in bolni človek bolelata za pomanjkanjem telesa — to pomanjkanje telesa je kajpak organizmu v korist — pravi post pa predstavlja zavesten ukrep duha in volje proti navadam in gonom telesnosti.

Zdravilni post je spartanski, bolje asketski način, da si človek s tistim, kar je v njem najboljše, to je z voljo in duhom, spet pridobi zdravje. In prav v tem se zdravilni post razlikuje od stradanja. Pri človeku, ki ne strada hote, temveč je k temu prisiljen — na primer pri zasutih rudarjih — se pojavijo prvi simptomi lakote že po nekaj urah, najpozneje pa v nekaj dneh. Narobe je pa čisto vsakdanji pojav, da se v klinikah za stradanje pacienti še dvajseti ali trideset dni čili na duhu in telesu veselo kramljajoče napotijo na vsakdanji izprehod, ne da bi se pokazali kakšni značilni simptomi lakote.

Prvi zagovornik in propagator zdravilnega posta je bil v Nemčiji Ulrich von Hutten. V zdravilstvu je ta način zdravljenja obdržal svoj ugled do konca 18. stoletja, 19. stoletje je pa zavrglo naravni način zdravljenja in s tem tudi zdravilni post. Danes se pa moderna medicina spet zaveda, da je post kraljevska pot do zdravja in pošilja v stradalne klinike bolnike, ki se pri njih dotlele ta ali oni način zdravljenja ni obnesel.

Na svojo pest ali pa samo v okviru zdravniških obiskov se zdravilni post ne obnese. V osišču zdravljenja so namreč probujala bolnikova volja, duševna uvidenost in povrnila k duhovnosti. Prav za to pa potrebuje bolnik vsak dan stika z zdravnikom, ki je hkrati tudi njegov duševni voditelj. Razen tega zahtevajo tudi morebitne telesne krize, ki skoraj nikoli ne izostanejo, zdravniško nadzorstvo. Bolnik se mora pa tudi oslanjati na izkušeno in prav v ta namen izločeno postrežbo.

Več ko eden načinov je, da bolnika njegov zdravnik in duševni voditelj oprežno pripelje mimo čeri, ki se pokažejo ob tako radikalni zdravilni metodi, k usnehu. Vsak zdravniški voditelj posta si po navadi izdela svoj načrt. Eden najizkušenejših nemških zdravnikov je na podlagi prakse z 20.000 zdravilnimi posti izdelal poseben način zdravljenja, ki se pričene pri vsakem bolniku z dvema „sadnim“ dnevnima. V teh dveh dnevih je bolnik samo sadje. Že v teh dveh dneh izloči organizem izredno mnogo vode in soli, pogosto tudi že pade bolnikova teža in se zviša krvni pritisk. Tretji dan temeljito izperejo bolniku črevesje z Glauberjevo soljo. Zdej se prične pravi post. Med postom uživa bolnik samo čaj, limonado in čisto, nesoljeno zelenjavno juho, pa še to v predpisani količini. Zelenjavno juho pije bolnik za poživitev rudniške preosnove v telesu.

Vsak dan je dnevni enak, toda že po dvajsetih in celo tridesetih dnevih posta se črevesje prazni. Očitno načne organizem tedaj, ko ni prav nobenega pritoka hrane, izločati v črevesje žlindre.

Vsakoga pacienta vsak drugi dan „rūdirajo“. To je postopek, ki ga je uvedel nemški zdravnik Heinrich Röder. Bolniku s posebnim steklenim zvoncec izsukajo nebe mandle, ki tudi izločajo sokove in imajo pogosto otekle žleze, žrelne mandle in notranjičino nosu pa masirajo s posebnim, v valo ovitim zdravilnim orodjem. To rūdiranje pospeši izločanje, odstranjuje zastajanje v žlezah in poživljuje delovanje možganskega podveška, tiste žleze, ki je za notranje izločanje posebno pomembna. Izkazalo se je, da so vse organske krize pri pacientih, ki se ne dajo rūdirati, hujše kakor pri tistih, ki se rūdirajo po tem postopku in pri postu skoraj nikoli ne dobe pospešenege utripa, napadov šibkosti ali potenja.

Okrog poldneva bolnik leži k počitku, na jetra, ki pri presnovi ob postu posebno trpi, dobi pa vroč obkladek. Popoldne so vsi pacienti zbrani okrog svojega zdravnika in voditelja in se z njim, pa tudi med seboj po-

govore in posvetujejo. Že dopoldne se pa vsak bolnik lahko sam zaupa svojem zdravniku-voditelju med običajnim zdravniškim pregledom posameznika.

Obakrat, dopoldne in popoldne pomeni ta pogovor za bolnika predvsem notranjo sprostitve, saj je posvečen zdravilnemu vodstvu duševnosti in biološkemu pouku. Ko organizem počiva, se namreč duh dvigne v nesluhtene višine, s postom je zato človeku dana izredna in redka možnost duševnega ozdravljenja.

Pri zdravilnem postu igrajo zdravila sama prav podrejeno vlogo. Lahke krize, ki se tu ali tam pojavijo, zdravijo zdravniki zvečoma s čajem. Če je potrebno drugo zdravljenje, reagira organizem najbolje na fine homeopatske dražljaje.

Skrivnost uspeha te, kakor človeštvo stare, zdravilne metode tiči nedvomno v „očiščenju“ vsega organizma. Ker ne dovoljamo organizmu nobene hrane, ga s tem prisilimo, da načne svoje lastne zaloge. Organizem pri tem ne načne zdravega tkiva, temveč — če se lahko tako izrazimo — žlindre, ki se nabira po vseh kotih v telesu. Ta žlindra pri postu zgori. Kajpak to ne gre brez večjih ali manjših kriz. Nerodko toži bolnik o bolečinah v glavi, slabem duhu v ustih in utrujenosti. Zdravnik-vodnik odstrani te nevarnosti delno z zgoraj opisanimi zdravili, delno s sistematskim duševnim vodstvom, ki pomirjevalno in vzgojno vpliva na bolnikovo duševnost.

Bolnikova duševna moč mora tem reakcijam biti kos ob misli, da so

naravna posledica izgorevanja žlindre. Pri tem je zdravnikova razlaga in usoda sotrpinov bolniku v veliko izpodbudo in pomoč. Po navadi te krize po treh ali petih dnevih minejo, napadi šibkosti in lakote usahnejo, organizem se poduhovi in človek se hkrati zaveda, da se je odkrihal težkega bremena. Duševni zdravniki v notranjičini bolnika prične svoje zdravljenje, osvobojen kvartnih in obremenitvenih vplivov presnavljanja. Tudi duh in duša doživita svečanost tega dviga, toliko bolj, če ju vodi izkušen zdravnik.

20dnevni ali 30dnevni posti niso nič nenavadnega, toda tudi 3- do 10-dnevni post včasih kar čudežno pomaga. Ta resnično kraljevsko preprosta pot do zdravja neredko pomaga pri boleznih, ki jim z nobenimi drugimi zdravili zdravniki niso kos: pri trdovratnih ekcemih, bolezensko zvišanem krvnem pritisku, angini pectoris, vnetjih ledvic, vseh mogočih revmatizmih, kroničnih žledodnih in črevesnih boleznih in pri vseh oblikah slabe presnove. Ni pa priporočljiv post pri basedowu, tuberkulozi, nevrasteniji in histeriji. Kolikor popolnejša in bolj izgrajena je bolnikova osebnost, kolikor več zaupanja in obvladovanja je človek zmožen, toliko zanesljivejša in krajša je pot do zdravja.

Pravi vodnik posta se tudi sam kdaj pa kdaj nekoliko posti. Prav tako navzvenje pri odhodu svojim pacientom, naj se tudi pozneje od časa do časa po nekaj dni poste. Spartanski post namreč življenja ne ponižuje, temveč ga poživlja in dviga.

(Adria Zeitung)

Mlada ljubezen

NAPISAL LEON KÖLLER

Danes sva se s Petrom sprla, in sicer zaradi Emice. Emica Debenova je bila stara šestnajst let, midva s Petrom pa sedemdeset. Peter je poznal Emico že od lani. Ko ga je letos njen oče povabil v svojo letno hišico na počitnice, je vzel tudi mene s seboj.

Najina šotora sva postavila drugega poleg drugega na obrežju reke Camb, ki sicer ni bila posebno široka in globoka, a v njej je bilo zelo veliko rib. Kadar nisva plaval, sva ribarila. V šotora sva celo smela spati, tako da sva prišla k Debenovim v hišo samo opoldne h kosilu. Bila sva vsa srečna, da so nama pustili prostost, posebno pa, da naju je smela Emica pogosto obiskovati. Bila je tako rada pri naju, da jo je morala zmerom mati dvakrat poklicati, preden se je odzvala.

Lepega dne mi je Peter dejal:

»Nj mi vseh, da Emico tako zaljubljen gledaš.«

Nato sva se pošteno sprla, si skočila celo v laze in se naposled odločila, da je najboljša, če se ločiva. Zato sem svoj šotor prestavil na drugi breg reke, in sicer tja, kjer je reka naredila velik ovinek, tako da Petrovega šotora niti videl več nisem.

Emičen oče je imel na podstrežju star hišni telefon, katerega nama je rad prepuštil. Tega sva napeljala od enega do drugega šotora in se veselila, da bova vsaj tako zvezana med seboj. Sicer sva pa telefon tako uporabljala zato, da sva drug drugega jezila in se hvalila, kdo je ujel večjo ribo.

Emica k najini ločitvi ni ničesar pripomnila. Izjavila je pa, da bo zdaj dopoldne zmerom s Petrom ribarila, popoldne pa z menoj. Zaradi te njene odločitve je bil seveda Peter zelo razočaran. Trdno je bil namreč prepričan, da bo zdaj Emica ves dan prebivala z njim in k meni čez reko ne bo prišla.

Univerzalna surovina soja

Naraščajoče možnosti industrijske predelave te koristne rastline

Znano je, da Mandžurija glede pridelave in predelave soje na vodilnem mestu na svetu. Čeprav je mandžurska produkcija že pred vojno dosegla zelo visoko kakovostno in kvantitativno stopnjo, so z raznimi smotnimi ukrepi med vojno dosegli še povišanje pridelave soje. Poleg Mandžurije in Kitajske — toda te ne omenjamo, ker razmere v njej niso urejene — pridelajo največ soje na svetu Združene države.

V Združenih državah so pričeli saditi sojo že po koncu prve svetovne vojne. Leta 1937. so pridelali tamkaj približno 1,2 milijona ton, leta 1940. je pa pridelok soje že prekorajšil dva milijona ton. Tako so krili v Združenih državah svoje potrebe, hkrati pa dosegli še nekaj presežka za izvoz. Z novimi možnostmi, ki so se v preteklih letih pokazale za predelavo te izredno koristne rastline in z možnostmi predelave, ki se še porajajo, se bo pa pridelovanje soje v Združenih državah nedvomno še dvignilo.

Posebno Henry Ford in njegov nedavno umrl sin Edsel sta v zadnjih letih posvečala temu problemu mnogo pažnje in dala raziskovati razne uporabne možnosti za predelavo soje, na to pa to predelavo tudi primerno propagirala. Bila sta prepričana, da se bo bodoča industrijska produkcija v

nemajhni meri oslonila na surovino sojo. Tako je dal Ford — da navedemo samo en primer izmed mnogih — graditi osebne avtomobile iz umetnega gradiva, pridobljenega iz soje.

V Združenih državah pa ne pričakujejo od soje samo izrednih možnosti razvoja na industrijskem, temveč tudi na gospodinskem področju. V vseh mogočih predelavah nadomestila namreč soja že danes razna hranila, kar je za ameriško prehranjevalno gospodarstvo izredno velikega pomena. Tako vsako sojo neredkokrat kot nadomestek za maslo, presno maslo in kavo. Iz nje je mogoče izdelati tudi mleko — pred kratkim poročajo iz Bolgarije, da je ta postopek že v rabi — moko, olja, kakao, čokolado, beljakovino in slaščice.

S tem pa nismo še izčrpali vseh možnosti predelave soje. Uporabljamo jo lahko kot nadomestek za volno, usnje in kavčuk — za kavčuk samo pod nekaterimi pogoji, tako na primer se niso mogli izdelati iz soje avtomobilskih gum — kar je velika razbremenitev za tekstilno industrijo. Iz nje izdelujejo razne barve, umetne tkanine, vošeno platno, tapete, lošče, papir, tiskarske barve, izolatorije, mlo, krems, kozmetične izdelke, cevi, medicinske izdelke in vitaminske koncentrate.

V mnogih naprednih državah so že praktično dokazali, da gospodarsko izkoriščanje izredne uporabnosti predelave soje niso zgolj pobožna želja. Če v Združenih državah trdijo, da je

gova odločitev je bila vsakako bridka, a pokazala je, kako je navezan na Emico. Na lepem sem se čutil nesrečnega kakor še nikdar v življenju.

Sonce je že napel zašlo, ko me je zmotil iz premišljevanja telefon. Dvignil sem slušalko in kolikor mogoče prijazno vprašal:

»No, Peter, ali si ujel težko ribo?«

»Tokrat igra vlogo Emica in ne ribe,« je moško odvrnil Peter. »Ker je bila po kosilu pri tebi, sva se sprla in jaz sem jo za zmerom spodil.«

»Kako neki more vedeti, da je bila Emica pri meni?« sem si mislil. »Ali mu je morda priznala?«

»Čudi se boš, če ti povem, kako sem uganil, da je bila Emica pri tebi,« je nadaljeval Peter. »Že dva dni ima deklet majhno luknjo na nogavici. Ko je dopoldne odšla od mene, je imela luknjo na desni nogavici, ko je pa popoldne prišla, jo je imela na levi. Torej je medtem bledla čez vodo.«

»Ali si znorel?« sem zavpil v telefon.

»Morda,« je dejal Peter. »A Emica nikakor ne sme izvedeti, da sem se sprl z njo zato, ker je bila pri tebi. Dejal sem ji, da mi ni všeč, da je tako zanemarjena. Najprej naj se počisti počese, kakor se to mladi dami spodobi, potem naj nekoliko bolj pazi na svojo obleko. Dekle, ki že dva dni hodi z luknjo v nogavici in je ne zariže, ne morem spoštovati in je zato najboljša, da se takoj ločiva.«

»Ali ti je vse to verjela?«

»Da. Saj najbrže ne bo dolgo, ko bo prišla k tebi. Mislim, da je tako boljše.«

Ne da bi še kaj rekel, je Peter slušalko odložil.

Potem sem vdrugič ta dan čakal Emico.

Kmalu sem jo zagledal na nasprotnem bregu. Že od daleč se mi je smejala. Zlask lasje so ji valovili v vetru, ko je urno stopala čez reko, nesoč v roki nogavice in čevlje.

»Zakaj se ti pa tako mudi, Emica?« sem jo smeje vprašal.

Sedla je k meni v travo, si obula nogavice in čevlje, potem pa dejala:

»Zdaj bom zmerom ostala pri tebi. Od sreče sploh nisem mogel odgovoriti.«

»Nič več ne maram Petra, samo tebe imam rada,« je otroško priznala.

»Emica, draga Emica!« sem zašepetal.

»Zdaj me tudi poljubiš lahko,« je potem tiho pristavila.

Pogledal sem njeno nogavico in videl, da je še zmerom raztrgana. Tudi Emica je nehote pogledala tja in zardele. Opazil sem, kako se je prestrašila. Ali misli, da jo bom tudi jaz zaradi njene malomarnosti spodil?

Tedaj sem se urno sklonil in poljubil njeno levo nogo, prav tja, kjer je bila nogavica raztrgana.

Že stari Egipčani so poznali umetno zobovje

Raziskovalci, ki raziskujejo stare egiptovske piramide in grobove, odkrijejo marsikaj zanimivega. Tako so na primer pri neki takšni priložnosti opazili, da imajo mumije dobro ohranjene umetne čeljusti ali posamezne zobe. Vzrok, da so si stari Egipčani dali delati umetno zobovje leži najbrže v tem, da so v Egiptu zločinca za njihove prestopke največkrat kaznovali s tem, da so jim izpulili zobe. Če je potem drug pošten Egipčan imel slabe zobe in so mu naravnim potom izpadli, seveda nikakor ni hotel zbujati videza zločinca in je zato po vsaki ceni hotel dobiti druge, umetne zobe. Tako so tehniški tedanje dobe začeli izdelovati umetne zobe in jih sčasom tako izpopolnili, da po ugotovitvah znanstvenikov niso prav nič zastajali za današnjimi.

soja, če že ne glavna, vendar ena izmed glavnih surovin bodočnosti, priprava za industrijsko predelavo in izdelavo, imajo nedvomno v marsičem prav. Res je pa, da so Združene države neredkokrat precejevale to možnost in delale za industrijsko izkoriščanje te rastline prevlekipotezno propagando, ki je v ljudeh nehote budila napačne predstave. Vendar ne moremo tajiti, da je predelava soje v industrijske namene vezana na neslutene možnosti.

To mnenje potrjujejo tudi v državah Daljnega vzhoda, ki so danes glede predelave soje na vodilnem mestu. V Mandžuriji je kultura soje med najvažnejšimi gospodarskimi vejami. Mandžurska produkcija soje je znašala še pred to vojno okrog štiri milijone ton; leta 1941. je Mandžurija že lahko izvozila 2 milijona ton na Japonsko, ki je danes, ko je evropski in ameriški trg zanj zaprt, glavna odjemalka mandžurske soje.

Poleg Mandžurije moramo omeniti tudi nekaj drugih vzhodnoazijskih držav kot glavne pridelovalke soje, čeprav je kajpak pri njih pridelava soje razmeroma majhna. Na Koreji so leta 1938. pridelali okrog 500.000 ton soje, v Nizozemski Indiji leta 1940. 300.000 ton, na Japonskem pa 350.000 ton soje. Vsa Vzhodna Azija je pa zaradi premajhnih možnosti pridelave soje postala odvisna od uvoza. Samo na Japonskem so leta 1942. uvozili več ko 2,3 milijona ton soje iz Mandžurije.

»Najdragocenejši kos moje zbirke,« mi je predstavil zbiralec visoko, zgrbančeno zadevo. »Kraljica noči, ceruus grandiflorus. Lani bi bila skoraj cvetela.«

»Skoraj, žal. Kraljica noči cveta, kakor že ime samo pove, samo ponoči, in še tedaj komaj nekaj ur. Pet noči sem še z dvema prijatelje-ma kaktej čakal, da bo cvetela, toda zaman. Imeli smo smolo, da je eden izmed mojih prijateljev jedel jagodov kompot.«

»Ali ga je mar tudi kraljica noči ponudila?« sem začuden vprašal.

»Tisto ne,« se je razvnel moj novi prijatelj, »toda ker je moral večkrat ponoči venkaj, je s hodnika potegnilo na mojo ljubljeno in rožni popok je odpadel, še preden se je razcvetel.«

Gospod Hörnicke si je otrl debelo solzo.

Sočutno sem mu stisnil roko. »Morda bo pa letos cvetela,« sem ga potolažil. »Bom fige držal.«

Ko sem prišel domov, sem vzel stol in pogledal na amaro, kjer se je že nekaj let pral majhen kaktus, ki mi ga je podaril neki prijatelj. Čisto sem bil že pozabil nanj. Tedaj se mi je zazvetil pred očmi, zlatorumen in razcveten sredi prahu in rdečega lesa.

Čudež kaktej se je pri meni sam po sebi izpolnil. Moj mali pastorek je vzcvetel!

Pri zbiralcu kaktej

Napisal H. Krause

Mnogo zbiralec poznam, ljudi, ki zbirajo znamke, tramvajske karte, razjave želje in gumbke slovilih sodobnikov, toda najbolj čudni so nedvomno zbiralci kaktej.

Podobni so nekoliko svojim bodikavim prijateljem, debelokožni so in robati prav kakor kakteje, toda če so jih od prave strani lotiš, znajo biti ljubeznivi in priljudni.

Gospod Hörnicke je bil tudi zbiratelj kaktej.

Spoznal sem ga lepega dne pred izloženim oknom neke cvetličarne, ki so v njej prodajali tudi kakteje. Njegov tem okno je menda zbudilo njegovo nejevoljo. Večkrat je udaril s svojo palico ob tla in nerazumljivo zagodrnjal predse.

Hkrati me je od strani zvedavo pogledoval.

Naposled je s palico pokazal na neko kaktejo z dolgimi, belimi lasmi in dejal:

»Hm, kaj pravite k temu?«

»Nu, pač, vsekako...« sem ječlal, ne vedoč, kaj naj bi mu odgovoril. »Vsekako hudo kosmata zadeva! Dobro bi bilo, če bi jo poslali k frizerju.«

»Meni ni do šale! Ali ne vidite, da bi moral biti ta cefalocereus senilis na drugem stolčku?«

»Seveda! Seveda!« sem pohitel s pritrditvijo. »Tam bi kajpak boljše sedel kakor v tem majhnem lončku.«

»Vidim, da se ne razumete na kakteje! Skoda! Na prvi pogled ste so mi zdeli kar simpatični!«

To je bil pričetek mojega znanja s gospodom Hörnickeom. Vendar me je še čez pol leta povabil, naj si ogledam njegovo znamenito zbirko kaktej.

Bil je čudovit in bujen pomladanski dan ko sem ga obiskal. Sprejel me je na balkonu. V naročju je držal sito in nekaj črnega strgal po njem.

»Kakor vidim, si sami gospodinjite,« sem previdno pričel. »Kaj je pa to dobrega?«

»Krajec,« je preprosto odgovoril. »Posušeni kravjek. Takole zdrobljen je kakor sladkorček za moje ljubljene. Še enkrat hitreje vzcveto, če ga dobe. Sedite vendar!«

»Hvala,« sem nekoliko zmeden odgovoril in si potegnil v bližino naslonjač. Takoj nato sem pa skočil pokonci, kakor če bi me bila pilila kača. Ko sem se uziel, sem zagledal na sedalu majhen, okrogel kaktus, ki sem ga bil prej prezrl in ki se mi je zdaj zadril v zadnjo plat. Gospod Hörnicke mi je velikodušno pomagal puliti bodec.

»Le pomirite se,« mi je prigovarjal, ko sem prkar posteno zastokal, »saj je bil samo majhen, navaden minusculeus in še jetičen povrhu.«

»Nu, potem je pa dobro,« sem boguvdano vzdihnil, »toda zadaj sem nekoliko občutljiv in razen tega nisem še nikoli sedel na jetičnemu kaktusu. Vi ste morda tega bolj vajeni.«

»Kakor bi kdo rekel,« je odgovoril gospod Hörnicke. »Pri delu nosim vsekako zmerom usnjene hlače.«

Odločil sem se, da bom prihodnjih tudi jaz za tak obisk oblekel usnjene, tedaj me je pa moj gostitelj že povabil v svoje svetleče.

Bilo je res zelo zanimivo!

Povsod, na vseh omarah, na vseh policah, na tleh in po oknih samo kakteje! Nekateri so širile v zrak kakor plameni, druge so se pa plazile po tleh in so bile videti takšne, kakor da bi se bil gospod Hörnicke že večkrat v usnjenih hlačah nanje sedel. Nekateri so cvetela rumeno, belo, rožnato in sinje in so čudovito dehtele po vaniliji.

»Najdragocenejši kos moje zbirke,« mi je predstavil zbiralec visoko, zgrbančeno zadevo. »Kraljica noči, ceruus grandiflorus. Lani bi bila skoraj cvetela.«

»Skoraj, žal. Kraljica noči cveta, kakor že ime samo pove, samo ponoči, in še tedaj komaj nekaj ur. Pet noči sem še z dvema prijatelje-ma kaktej čakal, da bo cvetela, toda zaman. Imeli smo smolo, da je eden izmed mojih prijateljev jedel jagodov kompot.«

»Ali ga je mar tudi kraljica noči ponudila?« sem začuden vprašal.

»Tisto ne,« se je razvnel moj novi prijatelj, »toda ker je moral večkrat ponoči venkaj, je s hodnika potegnilo na mojo ljubljeno in rožni popok je odpadel, še preden se je razcvetel.«

Gospod Hörnicke si je otrl debelo solzo.

Sočutno sem mu stisnil roko. »Morda bo pa letos cvetela,« sem ga potolažil. »Bom fige držal.«

Ko sem prišel domov, sem vzel stol in pogledal na amaro, kjer se je že nekaj let pral majhen kaktus, ki mi ga je podaril neki prijatelj. Čisto sem bil že pozabil nanj. Tedaj se mi je zazvetil pred očmi, zlatorumen in razcveten sredi prahu in rdečega lesa.

Čudež kaktej se je pri meni sam po sebi izpolnil. Moj mali pastorek je vzcvetel!

Usnjene izdelke barvate le s svetelno barvo ki usnju ne škoduje. Elaks — Napoleonom trz.

ZMAGA PRAVICE

Zgrešeni cilj

Sleparija z diamanti - Žrtve poštenosti

Prvi strel je zgrešil, krogla je prišelca v steno, drugi strel je pa zadel Barnesa v roko. Ker je neznanec pri vratih še zmerom imel na Barnesu naprjen revolver, je ta dvignil roko. Barnes je dobro vedel, da svojega revolverja, ki ga je imel v predalu pisalne mize, ne more doseči in se je zato brez odpora vdal in naslonil na zid.

Dvajset let je bil Barnes v službi pri draguljarju, ne da bi enkrat samkrat prišlo med njim in med šefom do kakšnega nesporazuma. Prav tako se v teh dolgih letih niti enkrat samkrat v draguljarni ni nič posebnega zgodilo. Prav zato je bil morda nekoliko nepreviden.

Manjkalo je še četrto do šestih in Barnes je izgovoril neko delo. Nikakršnega sumljivega šuma ni slišal. Vse je bilo mirno. Zdajci so se pa zadnja vrata v draguljarno odprla in še preden je mogel Barnes ugotoviti zakaj gre, je že začutil skelečo bolečino v roki. Zakrinkani vlomilec, ki se je bil ustavil pri vratih, je oddal nanj dva strela. Prišel je v draguljarno od zadaj, iz česar je Barnes lahko sklepal, da se v hiši prav dobro spozna. Na obrazu je imel neprodno krinko. Stopil je v prodajalno in z revolverjem v roki prisilil Barnesu, da se je umaknil vse do stene. Potem je vlomilec stopil k pisalni mizi, odprl predal in vzel iz njega revolver. Zdaj je vedel, da mu Barnes ne more do živca in je mirno stopil k blagajni, se nekaj trenutkov mudil pri mehanično zapirajočih se vratih, potem jih pa ročno odprl.

Barnes se je čutil: »Lopovu je mehanizem naše blagajne prav dobro znan, prav tako se pa zdi, da dobro ve, da je včeraj šef nakupil več izredno lepih draguljev,« si je mislil Barnes, ki je vlomilec opazoval. »Če bo mož uplenil blagajno, je šef uničen,« je potem s strahom doglal. Nato je razmišljal, kako bi vlomilec prejel. Priznati je moral, da s golimi rokami tatu nikakor ne bi mogel premagati. Vendar mu je čut dolžnosti narekoval, da mora tvegati vae, tudi svoje življenje, če gre za imovino njegovega šefa, ki je bil zmerom dober s njim. Če bo zdaj v boju s lopovom tvegal življenje, bo šef prav gotovo skrbel za njegovo družino.

V trenutku, ko je vlomilec odprl blagajno, je Barnes kakor zver planil nanj in ga s pestjo udaril po licu. Vlomilec se je opotekel, a krinka mu ni padla z obraza. Potem sta se spoprijela. Nekaj trenutkov se je zdelo, da bo zmagal Barnes, potem se je pa vlomilec posrečilo izpuliti svojo desno roko in Barnesovega prijema in je lahko sprožil revolver. Barnes je začutil ostro bolečino v prsih, potem je s poslednjimi močmi zgrabil vlomilčev kazalec in ugriznil vanj. Nato se je umirajoč sesedel.

Vrednost ukradenih draguljev cenijo torej na okrog 100.000 goldinarjev, če je dejal preiskovalni sodnik in pogledal draguljarja Myheerja.

Draguljar je potrto prikimal, potem pa dejal, izguba je krita z zavarovalnico. Zato ne žalujem za ukradenimi dragulji, temveč tem bolj za svojim zvestim delavcem Barnesom. Bil je eden najvdanejših in najbolj zanesljivih ljudi v moji trgovini,« je končal Myheer.

»Morda je bil za vaš okus celo preveč zvest,« je pikro pripomnil preiskovalni sodnik in draguljarja izvalno pogledal.

»Ne razumem, kaj mislite,« je presenečeno dejal draguljar.

»Barnes je bil pogumen, kakor malokateri. Če bi vlomilec ne napadel, bi ostalo njegovo ime neznan. A Barnes se je žrtvoval. Njegovo truplo smo akrobno pregledali. Še celo njegova čeljust je romala pod mikroskop. In glej! Med zobmi smo našli kosce človeškega mesa! Možu je bilo gotovo težko pri srcu, ko je v smrtnem boju ugriznil v roko moža, ki mu je dvajset let dajal kruha!«

»Zdaj vas pa prosim, gospod Myheer, da anamete s kazalec obvezno. Odvesti vas moram v zapor, ker vas dolžim umora in sleparije!«

Že Egipčani so uporabljali zobotrebece

Raziskovalci so ugotovili, da so ljudje tako rekoč že od kar svet stoji uporabljali zobotrebece. To se sicer čudno sliši, a je vendarle res. Iz izkopanih človeških lobanj, za katere so ugotovili, da so iz kamene dobe, je mogoče po zobeh ugotoviti, da si je človek že tedaj čistil zobe z zobotrebeci, ki pa verjetno današnjemu ni bil čisto podoben.

Sicer si pa tudi nekatere živali, predvsem pa opice, po zaužitju jedi pogosto pomagajo z zobotrebeci. Nemški raziskovalec Patte je na primer v berlinskem živalskem vrtu opazoval opice in ugotovil, da so si z redkimi izjemami skoraj vse po jedi zmerom odlomile od kletke trsko in si z njo vrtale po zobeh.

Pri zatemnitvi so nekateri ljudje zelo okorni, to pa zato, ker se njihove oči ne morejo takoj prilagoditi tako veliki svetlobni izpremembi. Vse oči namreč na svetlobne izpremembe ne reagirajo enako. Prav ta zmožnost prilagoditve je pa zelo važna za različne telesne zmožnosti. S komplicirano napravo, ki jo vidite na gornji sliki, je mogoče natanko ugotoviti, kako reagirajo kakšne oči na svetlobno izpremembo.

Koks in olje iz šote

Neki danski podjetnik iz Odensa je zgradil v svojem močvirju v Absjeru velike naprave za predelavo šote v koks. Pri raznih predelavah na tem področju se je izkazalo, da se da iz šotnega olja tudi pridobivati bencin, čeprav v sorazmerno majhnih količinah. Tu izdelujejo predvsem šotni koks za generatorje. Razen tega predelajo iz šote vsak dan približno 1.500 kil šotnega olja, zelo primerne za goriva za pogon ribiških ladij.

Vaak si sam postreže

V kavarnah štajerskega območja se že uvedli nove postrežbe, ki obkopi v tem, da si vaak gost postreže sam. Pri vstopu dobi svojo kavo ali svoj čaj, si

odnese na mizo, ob odhodu iz kavarne pa pri blagajni poravnava zapitek in vrne posodo.

Eno sardino, prosim!

Na Kitajskem ne prodajajo sardin v škatlicah, temveč samo po kosu, ker mnogi Kitajci nimajo niti toliko denarja, da bi si mogli hkrati kupiti celo škatlo sardin.

Ose si znajo pomagati

Kadar postane poletni v osjem gnezdu vroče, ker se sončni žarki le preveč spirajo vanj, si smajo ose hitro pomagati. Nekaj žuželk skopi na vrh gnezda in prhne s perutnicami. Tako nastane v gnezdu veter in prijetno smenjuje vročino.

Tržaške »tripe«

Če stopiš v tržaško restavracijo, ti prav radi postrežejo s »tripami«. Te »tripe« pa niso morda naši »vampci«, temveč sad morja. Prirejene so iz morskih sip, ki jim Tržičani pravijo »sepiec«. Nemci so jih pa krstili za »Tintenfische«.

Sipa ni na pogled nič kaj čedna žival, in marsikdo, ki bi jo videl še živo, bi se premislil in ne bi pojedel naročenih »trip«. Glavna njena značilnost je, da se brani pred morskimi ujedami tako, da se zavije v oblak črne barve, ki jo spusti iz posebne žleze. Žival doseže kar čedno velikost in je na zunaj podobna morskim hobotnicam, ki so strah mornarjev in potapljačev, ker jih zamotajo v svoje dolge in močne lovke. Velike sipe

Rešitev križanke štev. 30

Vodoravno: 1. leto; marš. — 2. ah; psi; ep. — 3. k; petak; a. — 4. »Emile«; opr. — 5. delo; svat. — 6. eha; slava. — 7. m; tatič; N (= Napoleon). — 8. os; ton; te. — 9. Neža; Ahac.

Navpično: 1. Lakedemon (grško ime špate). — 2. eh; meh; se. — 3. t; Pilat; ž. (= že). — 4. opelo; ata. — 5. ste; sto. — 6. Mia; slina. — 7. a; kovač; h. — 8. re; prav; ta. — 9. Špartanec.

niso mehke, zato jih ni vredno loviti. Ribiči to vedo in love zato samo srednjevelike sipe.

Sipa je koristna žival tudi zato, ker ljudje ne uporabijo samo njenega mesa, temveč tudi žlezo, ki z njo izloča črni sok. Barvarji pridobivajo iz te žleze posebno tekočino, k jo s pridom uporabljajo pri pripravljanju barv.

Morska sipa nima kosti in torej ne spada med vretenčarje. Namesto kosti ima nekakšne ploščice, ki ji pomagajo do ravnotežja v vodi pri plavanju in potapljanju. Te ploščice so skoraj iz čistega apnenca, najbrže je pa v tej »kost« morskih sip tudi nekaj fosfatov in drugih morskih soli.

Pogosto vidiš, kako prodajajo otroci polne košare teh sipinih kosti. Zakaj neki jih ljudje uporabljajo? Predvsem jih kupujejo ljubitelji domačih ptic, ker imajo papige in kanarčki zelo radi takšne kosti in si iz njih črpajo apnenec in kalcij. Tržačanka rada nastirga nekaj sipine kosti otroku v juho, češ da je krepljivejša. Za razvoj otroških kosti naj bi bila ta snov namreč zelo koristna, ker vsebuje kalcij. Sipine kosti pa kupujejo tudi zlatarji, uporabljajo jih kot nežno in natančno gradivo za svoje precizne izdelke.

Tržaške »sepie« torej niso kar si bodi, saj pripomorejo Tržičanom vsak dan do okusnega mesa, ki o njem tržaški ljubitelji »trip« trdijo, da je kljub nagnusni sipini zunanosti, okusnejše, finejše in čistejše kakor so goveji prebavni organi, ljubljanski »vampci«. K »tripam« ti servirajo slastno polento, ljubitelji pa menijo, da je južna popolna šela, če poješ k polenti še krožnik radiča in popiješ kupico trpkoga istrjana.

(Po Goriškem listu)

Bogata trgater — pomanjkanje vina

»Deutsche Adria-Zeitung« je po svojem dopisniku iz Berlina te dni objavila zelo zanimiv in tehten članek o letošnji trgovini in z njo v zvezi o pomanjkanju vina pri nas in v celi Veliki Nemčiji. Ko bereš te vrstice, spoznaš, da ni samo pri nas ta dragocena kapljica na lepem izginila z gostilniških miz, temveč da je tudi v Nemčiji občutno pomanjkanje vina, pomanjkanje, ki njegov vzrok ne tiči v slabi letini, niti ne morda v skrivanju zaloga, temveč v potrošniku samem.

Pred vojno se je v Nemčiji razvila velika propaganda za prodajo vina, ki naj bi pridelovalcu pripomogla do praznih sodov in polnih žepov. Po vojni je bilo pa takoj občutiti nazadovanje. Že dolgo spada vino med tista živila — če ga snemo tako imenovati — ki so postala zelo redka. Zakaj?

»Krivdaci« tiči pri potrošniku, zakaj vina v vojnih letih ne pridelamo nič manj kakor poprej, pač ga pa občutno več popijemo. Pri marsikom je nadomestilo vina večkrat prej gosto južno, pijo ga rekonvalescenti po vojaških bolnišnicah, pije ga vojak na bojišču in dobivajo ga tista področja v zaledju, ki zelo trpe zaradi bombardiranja.

Nikakor pa ni res, da armada kar zapleni ogromno količino vina. Statistično je dokazano, da dobiva nemška armada 20% vsega letnega pridelka. Kajpak tudi to nekaj pomeni pri skupnih računih. Tudi mirovne zaloge ne bi bile kos zdajšnjemu povpraševanju po vinu.

Zadeva z vinom je spet pokazala, kako sugestivno vpliva na ljudi pomanjkanje kakšnega živila. Ta ali oni, ki doslej nikoli v življenju pri kosilu ali večerji ni pil, si zdaj na lepem živo zaželi kupice vina. In celo tisti, ki so prej samo pivo pili, so zdaj stopili med vinske bratce. Kajpak se tako izloči mnogo več vina kakor poprej in ga tudi prej zmanjka.

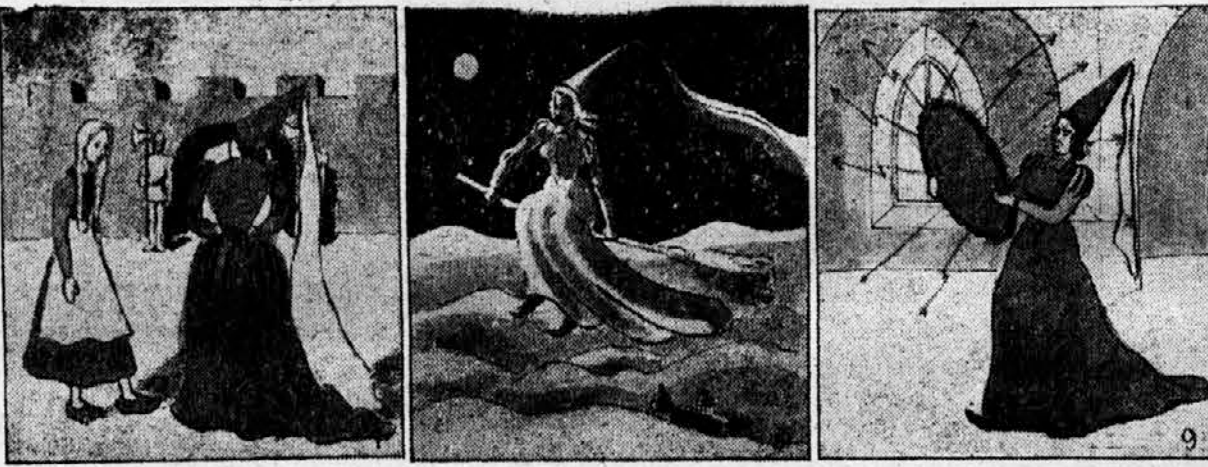
Letošnja vinska letina kaj dobro kaže. Razni škodljivci in razne trne bolezni letos niso prizadejali posebne škode. Maj, ki je bil za trlo posebno važen, je bil sicer precej hladan, toda zato so bili poletni meseci ugodni. Vendar ne smemo pričakovati, da bo po trgovini na lepem vina v izobilju. Vsekako bodo oblasti poskrbele, da bodo vino dobili vsi, ki so ga potrebni in da bo pravično porazdeljeno med armado in civilnim prebivalstvom.

Kameleon ima praktične oči

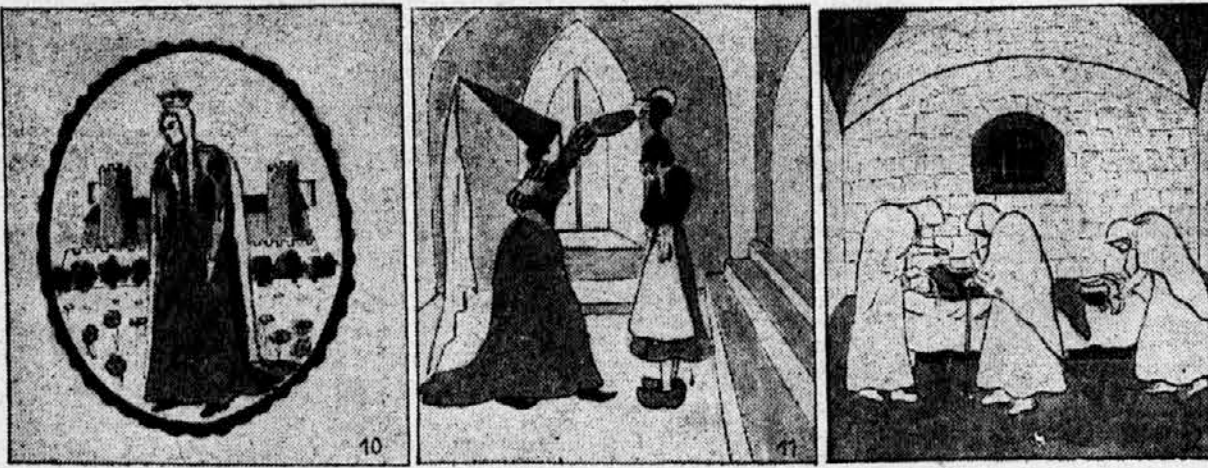
Kameleon more vsako oko zase premikati. Tako mu je možno z enim očesom zasedovati plen, z drugim pa opazovati svoje sovražnike. Prav tako dobro ima urejen »razgled« morskaj pajek. Z dvema očesoma vidi vse, kar je nad njim, z enim pa gleda lahko še nazaj.

Napisala in narisala Ludovika Terčkova

Nekoč naleti pred gradom na grajsko gospo. Globoko se ji prikloni. Graščakinja pa jo premeri od vrha do tal: »Kako ti je ime in kakšno delo opravljaš v gradu?« »Marjetica sem, ovčja pastirica.« Zavistno jo gleda graščakinja: »Kako zlate lase ima in kak gosposki stas in lepši kakor moj, je njen obraz,« si misli in jezna odvihra v grad. Marjetica pa k svojim ovčkam v hlev. Govorili so, da je grajska gospa huda čarovnica. Dekle so vedele praviti, da vsakič o polni luni frči na melli po zraku čez hribe in doline na Klek. In da ima čarobno zrcalo, ki v njem vidi vse kar hoče videti in peklenske bukve, v katerih je napisano tisoč čarovnij. Graščakinja ni pozabila lepe Marjetice. Hudoobna zavist jo je neprestano spominjalo nanjo. Nekoč sname s stene čarobno zrcalo, dahne vanj in reče: »Čarobno zrcalo, ti mi razkrij, kaj vse Marjetico v bodoče doleti.« Zrcalo se strese, strele živignejo iz njega in iz zameglele gladine se začne risati postava.

V njej spozna graščakinja Marjetico — o groza: v kraljevski obleki s kronico na glavi. In zrcalo reče z volim glasom: »Deklica Marjetica, ovčja pastirica postala bo čez leta tri najsrečnejša kraljica. Togočno sikne graščakinja: »Nikoli, jaz pravim nikoli.« Takoj pokliče Marjetico predse in ji reče: »Deklam in pastiricam ne pristojajo zlati lasje,« in ji vlje črne smole na glavo. »Tako vzravnamo dekle ne hodijo,« in ji obuje lesene cikle, v katerih je bilo vse polno ostrih žebčev. Nato jo zapre v samotno klet. Marjetica se zgrudi na hrdo ležišče in med jokom in bolečinami ne opazi, kako je v kleti postalo svetlo, ne kako so vstopile tri stare ženice in prišle k njej. Prva jo poboža po lasih in smola se odluči z njih. Druga ji sezuje cikle: noge so bile zdrave. Tretja jo poljubi na čelo in Marjetica se v lepem snu nasmeje.

DALJE PRIHODNICE

MED TRNIEM IN CVETJEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

»Zakaj mi pravite Vera?« je začuden in vznemirjen vprašala Sonja. »Oh, mon dieu, saj ste vendar gospodična Vera, hčerka moje lepe markize,« je čisto mirno rekla Anetla.

Sonja je pogledala služabnico in bila je prepričana, da se ji je zmešalo.

»Vi veste prav dobro,« je potem rekla, »da sem Sonja in ne Vera.« »Ne norčujte se iz stare Anette,« je smehljaje se rekla služabnica. »Ali pa se je moje sladko dekletce tako zelo razburilo zaradi odhoda gospe markize, da zdaj ni več ne ve, kdo je? Tudi to je mogoče, gospodična Vera. Bolni ste. Vaš razum ni čisto v redu, zato morate ostati tu, v miru graščine, da si opomorete in spoznate, da je ona nesramna Slo-

Sonja je onemela. Z norišnico ji grozi? Kaj naj to pomeni? Nato je rekla:

»Meni se zdi, Anetla, da bi bilo treba vas poslati v norišnico, ko ne veste niti tega, koga imate pred seboj. Jaz sem Sonja Bregantova, zapomnite si že to!«

»O, mon dieu! Bodite vendar zadovoljni, da niste tista nesrečna Slovenka, ki nima ne očeta ne matere in je tako velika sirota. Le bodite rajši gospodična Vera in ne ugovarjajte, ker sicer se bom zares ujezila!«

Pri tem je Anetla tako ježno pogledala Sonjo, da si tisti trenutek ni več upala ugovarjati. Obenem je pa tudi spoznala, da Anetla ni znorela. Nikakor, igra, ki jo igra, je natanko premišljena. Samo ko bi mogla razumeti, kakšen je njen smisel in namen! Vsa vznemirjena je Sonja sedla za mizo, na katero ji je bila služabnica postavila zajtrk. Ni ji bilo do

jasni, gospodična Vera. Kmalu bova spet prijateljci in potem bo tu prav prijetno.

»Prav, Anetla,« je rekla Sonja. »Zdaj bi pa rada šla malo na sprehod po parku.«

»Ni potrebno,« je dejala Sonja. »Sla bom sama.«

»Nikakor, gospodična Vera. To se ne bi spodobilo. Tako mlada dekleta ne smejo sama ven. Zdaj, ko ni več vaše mame tu, je moja dolžnost, da grem z vami.«

Tedaj je Sonja dokončno spoznala, da je res ujemica. Rekla pa ni nič. Vedela je dobro, da bi bila vsaka beseda zaman. Treba je igrati to igro, čakati in iskati priložnost za pobeg. Nekega dne se bo pač ponudila ugodna prilika.

XXXIII.

Sonja je odšla z Anetlo v park in je nič več spraševala, toda njene misli so bile budne. Da so jo iz nekega vzroka zaprli in zastražili v tej graščini, o tem ni mogla nič več dvomiti. Da jo Anetla s tem v zvezi imenuje Vera, je tudi vedela. Samo zakaj se je to zgodilo in kdo je, to hotel, tega ni mogla dometi. Kdo: gospa Lydia ali Fran Bregant? Da bi jo Bregant zaprl sam, si ni mogla zamisliti, kljub vsemu, kar je bila izvedela, ne. Samo gospa Lydia bi bila zmožna takega dejanja. Toda čemu?

Sonja ni mogla razrešiti te uganke. Od premišljevanja jo je pričela boleli glava in pričela se je bati, da bi

Od palač

VAN KAIT

ZOBNA KREMA

venka, in ne naša sladka Vera, odpovala z mojo lepo markizo. Bodite mirni, gospodična Vera, takoj vam prinesem zajtrk. Zajtrkovali boste doli, v knjižnici, da si spet ne boste domisljali, da ste zaklenjeni. Adieu, mademoiselle Vera! Čez deset minut bo zajtrk že v knjižnici.

Po teh besedah je s sladkim smehljajem odšla in pustila vrata na šegah odprta. Sonja je kakor okamenela zrla na njo. Potem se je prišla za glavo, da bi se prepričala, da ne sanja. Zakaj je stara tako sladka in zakaj ji pravi Vera? Ali se šali, ali je znorela?

Počasi se je Sonja podala k vratom in jih pregledala. Nobenega dvoma ni bilo, da so bila pre zaklenjena, ko se tako lahko zapirajo in odpirajo, kakor so se prej vedno. Potem je šla po stopnicah v vežo in k izhodnim vratom. Bila so — zaklenjena. To se je sicer večkrat zgodilo, toda ključ je vselej tičal v ključavnici. Zdaj ga ni bilo. Sonja je stekla spel k Anetli in jo srečala na hodniku, ko je nesla zajtrk v knjižnico.

»Zakaj so izhodna vrata zaklenjena, Anetla?« jo je vprašala.

»O sladka moja,« je odgovorila služabnica, »kakšno pa naj bi jih puščala odprta, ko sva v vsej graščini samo midve, dve slabotni ženski, na svetu pa je toliko nevarnih ljudi.«

»Jaz pa bi hotela v park.«

»Vendar ne pred zajtrkom? Potem, potem, draga Vera.«

»Preprosto vam, imenovat me Verol! Saj vendar prav dobro veste, kako mi je ime.«

»Mon dieu, kako žal mi je, da govorite tako zmedenol! Smrt vašega papana in odhod vaše mame vas je čisto zmedel, toda počasi bo že bolje.«

V Sonjinih očeh se je pojavila jeza. Spoznala je, da Anetla s posebnim namenom zamenjuje ime s sestričnim. Vprašala je:

»Kaj hočete s tem, da me imenujete Vero? Kakšna vragolija se skriva za to igro?«

»O, moja sladka gospodična,« je še vedno prav tako vladno kakor prej rekla Anetla, »to vendar ni nobena igra in za tem se ne more nič skrivati. Hočem le, da nazadnje vendarle spoznate, da ste gospodična Vera. To morate spoznati, kmalu spoznati, ker sicer boste morali v bolnišnico, v blazinico, kjer vas bodo zaprli. Tega si pa prav gotovo ne želite, gospodična Vera.«

do bornih bajt

VAN KAIT

KREMA EMOLLIENTE

jedi, vendar si je našla čaja in odrezala kos belega kruha. Oslabeli ne sme. Ostati mora trdna. Ko pa je končala z zajtrkom, je rekla:

»Anetla, bodiva, pametni! Povejte mi lepo po pravici, zakaj naj bi morala biti naenkrat Vera? Kaj se je zgodilo? Čemu mi grozite z norišnico? Ali bom res morala vanjo, če ne bom hotela biti Vera?«

»O, mon dieu! Kdo pa grozi? Vam naj bi grozila, gospodična Vera, ko sem vas imela vedno tako rada, ko sem vas že kot otroka pestovala, ko ne mislim na nič drugega kakor na to, kako bi vam ustregla? Nič vam ne grozim, samo svarim vas, ker vam hočem dobro. Bodite zato pametni in sprijaznite se z resnico.«

»Dobro,« je rekla Sonja. »Če sem pa jaz Vera, kje je potem Sonja?«

»O, gospodična Sonja je odšla z gospo markizo na počepovanje in se bo nekega dne spet vrnila.«

Sonja je premišljevala, kaj naj stori. Da je v neki nevarenosti, o tem je bila prepričana, in da se je ubrati le tako, če se vda v igro, da je res Vera, se ji je tudi dozdevalo. Sklenila je torej vdati se v komedijo in oprezovati za trenutkom, ko bo mogla preslepiti staro Anetlo da ji bo izdala resnico. Obenem je pa sklenila tudi, poskusiti vse, da čimprej pobegne z gradu. Za vse to je pa potrebna diplomacija in zvižnost. Po tem sklepu je dejala:

»Dobro, Anetla! Če vam tako ugaia, imenujte me kar dalje Vero. Na vse zadnje je pač vseeno, sem Sonja ali Vera. Sami sva v gradu.«

V Anetlinih očeh je zagorel žar zadovoljstva. Nikakor ni bila pričakovala, da bo njeno delo tako hitro kronano z uspehom. Kako dobro je bilo, da je zasnovala načrt zamenjave, po kateri bo »lepa markiza« postala spel boginja.

»Kako lepo je to!« je vzklila zadovoljno. »Počasi se v vaši glavi le

povsod poznan

VAN KAIT

KREMA RAPIDA

ulegnila nazadnje zares še znoreti. Pa saj je morda prav to njihov cilj. Ne, potem se to ne sme zgoditi. Ostati mora mirna in previdna. Morda se bo vse spremenilo, ko bo Fran Bregant odgovoril na njeno pismo. Toda če ne bo? Potem bo morala misliti samo še na to, kako bi pobegnila. Skozi vrata ne bo mogla na prosto in čez zid tudi ne more splezati, čez visoki zid, ki je na vrhu ves naježen z bodicim steklom. Toda tudi če se ji posreči priti tja ven, kam naj se obrne, ko nikjer nikogar ne pozna in nima nobenega denarja. Ali naj bi se zalekla k najemniku? Kdo ve, če ni tudi on sam kako zapleten v to peklenko igro? Ali pa naj gre morda k župniku v dve uri oddaljeno vas? Kako naj mu dokaže, da je res Sonja Bregantova, ko nima nobenih dokazilov? Ali ji bo hotel verjeti? Ali ji bo hotel in mogel pomagati? Ali pa naj odpotuje peš in se preživlja z beračenjem kakor potepuhinja? Ali je ne bi kmalu prišli in prignali nazaj? Morda bi jo celo res vlekli v norišnico.

Ne, kakor je ugibala, poti v rešitev ni mogla najti. Vsaj zaenkrat še ne. In postalo ji je spel neizmerno hudo. Vendar tega pred Anetlo ni hotela pokazati. Pred njo mora ohraniti svoj mir in ponos. Ne da bi vso pol spre-

govorila s spremljajočo jo služabnico, se je obrnila in pričela vračati proti graščini. Vendar se ni namenila proti stanovanjskemu delu, ampak proti onemu napol porušnemu traktu, pod katerim je stala grobnica rodovine Beauchampsovih. Hotela se je zaleči k zadnjemu počivališču draga srica Lojzeta. Vedno ji je bil tako dober prijatelj, zato se je hotela v tedanji sliki zaleči vsaj k njegovi molčeči rakvi, da ji potoži svoje bolečine. Stara Anetla je Sonjo komaj dohajala, in ko je opazila, da je zavila proti razvalinam, je vprašala:

»Kam hočete, gospodična Vera?«

»Moliti hočem ob rakvi svojega srica,« je odgovorila Sonja.

»O, mon dieu; ob rakvi vašega očeta, ste pač hoteli reči, gospodična Vera.«

»Ali se ne bojite, da bi vas Bog kaznoval, ko mi hočete govoriti tako nesramno celo tu, na posvečenem mestu?« je ježno dejala Sonja. »Bojite se božje kazni! Ne boste ji ušli!«

Anetlo so Sonjine besede prestrašile, da si ni upala ponoviti svojih laži, a tudi praga grobnice si ni upala prestopiti. Izgovorila se je, da je v podzemeljskem prostoru premrzlo zanj in bo počakala rajši na gospodično pred vhomom. Tako je odšla Sonja sama po stopnicah v mračno grobnico, kjer so slale druga ob drugi neštetje rakve markizev in markiz Beauchampsovih. Na vseh so bila napisana njihova imena z vsemi podalki o rojstvu, smrti, položaju in pomenu, samo raket srica Lojzeta Breganta je ostala brez vsakega znaka. Ali ni morda to namenoma tako določeno? Sonja je bila o tem močno prepričana. Gotovo se Lydia Bregantova celo tu skriva svojega meščanskega moža in želi zato, da se njegovo ime ne ohrani na rakvi. Naj pozneje morda ne izve, da se je ona, zadnja potomka stare plemiške rodovine, poročila z nekim brezposelnim in neplemiškim Slovincem.

Sonja je to zabolelo, zato je sklenila sama napraviti primerni napis. V knjižnici je bila steklena luča. Čopič bo gotovo tudi kje našla in napis

je naš VAN KAIT.

VAN KAIT

SHAMPOO

bo napravljen. Potem se je pogreznila v premišljevanje, v molitev in pogovor s pokojnikom. Njene misli so bile mračne, njena razpoloženja polna bridkosti in obupa. Za trenutek si je zalekla, da bi tudi sama umrla. Potem bi bila naenkrat vsega rešena. Toda če trenutek nato je premagala lo željo njena mladostna sla po življenju. Pogum se ji je pričel vračati in sama ni vedela kako in zakaj, se je spomnila besed Jožeta Egiptovskega, ki jih je dejal svojim bratom, ki so ga nekoč prodali v sužnost, ko so se spel vrnili k njemu: »Vi ste mi želeli zlo, toda Bog je zlo spremenil v dobro.« Čemu naj bi obupala? Brez božje volje se nič ne zgodi. In ona je verjela v božjo pravičnost.

Tedaj so se ji vkradle v misli pomisleke iz spomina na otroško preteklost v Ljubljani, in med svojimi tedanjimi dragimi je nenadoma zagledala obraz gospoda Borisa. Samogibno je izlegla roke predse, ko da res stoji pred njo in se ga hoče okleniti.

»Gospod Boris; ljubi, dobri gospod Boris!« je začepetala.

Znova je mislila na pretekla dni, na lepe, srečne dni v Ljubljani, ko je prihajal tudi gospod Boris k njej in bil z njo tako ljubezniv. In mati, njena izgubljena mati, pa teta Mariana, ki jo je ljubila vse do slovesa in gotovo še misli nanjo, če živi.

V oči so ji privrele solze. O, če bi teta Mariana vedela, če bi gospod Boris vedel, kako ji je! Ali ji ni gospod Boris že tedaj dejal: »Ubogi otrok!« Tedaj ga ni razumela. Ali bi zdaj razumel on njo? Gotovo. In prišel bi in jo rešil. Pred njo je vstajala njegova podoba v vedno določnejših obrisih, potem se je pa spremenila in iz njega je postal svet vitez Jurij, zmagovalce nad zmajem in rešnik zaklete. V tej podobi je videla njegov spominski privid tudi še vse naslednje dni.

Dolgo je ostala tako zamaknjena v grobnici, potem se je vzravnila in odšla po stopnicah iz podzemlja in se spet pridružila čakajoči Anetli. Ta je sedela v soncu na klopi in drgnila. Sonji se je zasmilila. Kaj je pač bila kriva, da je poslala njena ječarica? In sovražji jo pač le zato, ker ljubi svoje gospodarice.

»Trudni ste, Anetla!« ji je dejala. »Pojdiva v graščino in spočijte se! Če hočete, me lahko tudi zaklenete v mojo sobo.«

»Ne, ne,« je vzklila Anetla, »ne bom vas zaklepala, gospodična Vera. Samo izhodna vrata bom zaprla, da nihče ne pride. Pomudite se lahko v knjižnici. Spat ne poidem, ker moram poskrbeti za kosilo.«

Sonja je vendar vedela, da bo Anetla za nekaj časa legla, samo priznati ji tega ne, iz strahu, da ne bi med tem pobegnila. Nasmehnila se je in se mirno vrnila z njo v hišo, kjer je stara služabnica skrbno zaklenila glavna vrata in spravila ključ v svoj žep. Sonja se je podala v knjižnico in se lotila risanja ošnutka za napis na srtičnem grobu. Ko je izdelala ošnutek, je sedla v naslanjač in pričela brati neko knjigo, toda utrujena od razburjanj in premišljevanj je sredi brania trdno zaspala.

V sanjah je znova videla privide vseh svojih nekdanjih dragih in med njimi najbolj različno gospoda Borisa. Potem je razločno videla Frana Breganta. Bil je spel ves tako ljubezniv, kakor v času, ko ga še ni bila zapustila njena mati, samo tase so mu postali popolnoma beli. In Fran Bregant je prijel mladega moškega poleg sebe, ga poljnil v ospredje in dejal: »To je Boris Klemenčič, ki te bo rešil, drago moje dete. Daj mu roko!« V sanjah se je Sonja približala moškemu in storila

EVO

PRALNI PRAŠEK

pere brez mila

po očetovem ukazu. Tedaj je Fran Bregant dvignil svojo desnico in jo blagoslovil, rekoč: »Taka je moja volja!« Potem se je stari mož sklonil k njej in jo poljubil na čelo.

Dalje prihodnje.

KULTURNI TEDNIK

Poezija v Zborniku Zimske Pomoči

Zbornik Zimske pomoči, ki obsega v celoti 622 strani revijalnega formata, je zbral poleg prozaistov, esejistov, znanstvenikov itd. v svojem okoliščju 27 slovenskih pesnikov, ki so zastopani v njem s 55 pesnimi, pretežno liricnega, a tudi epičnega značaja. Če bi izšle te pesni samostojno, bi jih bila lepa zbirka. V njih je prikazano sodasno snovanje slovenskih pesnikov, ki nam dokazujejo, da smo Slovenci prav v tej literarni zvrsti močno aktivni. Posebni pomen teh prispevkov je pa še v tem, da imamo pred seboj naše pesnike od najstarejših do najmlajših in od najvidnejših do tistih, ki si šele utirajo pot na naš Parnas.

Uredniki so razvrstili v Zborniku zastopane pesnike v glavnem po starosti. Čeprav ne strogo dosledno, in tako, da sledi po vrsti vedno proza. Na prvem mestu med pesniki, in sploh v Zborniku, je Oton Zupančič s ciklom treh pesmi »Na meji življenja in smrti: Prihod. Na vrh in v brezplasje. Po daljšem molku so to prve nove pesnitve, ki nam dovoljujejo vstop v najnovejšo zupančičevo snovanje in njegovo sedanjo usmeritev. Alojz Gradnik je zastopan prav tako s ciklom treh pesmi iz zbirke »Pesmi o Maji: Maja in mrtvi brat. Maja in azil in Maja in mesto. O njih smo poročali že ob priliki prikaza omenjene zbirke. Cvetko Golar je prispeval pesem »Umetnik, v kateri nam pripoveduje o radosti in bolečini umetnika. Joža Lovrenčič je predstavljen s tremi epičnimi pesnitvami

iz zbirke »Stare skrivnosti: Balada o knjigoljubcih. Legenda o sv. Kilianu in Legenda o menihu pisarju in vrednosti črk. Anton Debeljak objavlja pod naslovom »Trolistični« tri sonete, v katerih je vsebovana naša zgodovina. Griša Koritnik je zastopan tudi z legendo, ki jo je imenoval »Jezusovi biči«. Janko Samec je segel v dve soneti, v »Očiščeni« in »Božji svatbi«. V našo neposredno trpko sodobnost. Ludovik Zorut nam prikazuje v svojih treh pesmih, od katerih je zadnja pisana v narečju, svoja Brda. To so: Kaninska legenda. Dvorna slutnja šla je v nas in Pticka brleharica. Ivan Albrecht objavlja kratko ljubavno pesem »Sama«. Pavel Karlin pa dve pesmi impresivne in meditative vsebine: Večer ob Gradščici in Obisk (prof. Kulšiu v spomin). Radivoj Rehar je uvrščen v Zbornik z meditacijo »Besede iz groba« iz njegovih Ženskih pesmi. Gustav Strniša se predstavlja z impresijo »Sončni zahod«. Stane Kosovel s pesmima »Oblaki« in »Bolnišnica«. Anton Vodnik s pesmijo »Večerni psalm« in Anton Seliskar s krajšima »Pesem moja kršna« in »V gorah«.

Vinko Žitnik je spesnil »Jenjkovo pomladno hrepenenje« in ljubzensko. »Visoko pesem«. Davorin Ravljen je zastopan s sonetom »Romar«. Mirko Kunčič s ciklom »Dežela pravilica«. Leopold Stanek pa z dvema pesmima: »Slovenska romarica« in »Domov«. Jože Kastelic objavlja meditativno »V strmi senc«. socialno »Poznate...« in sodobno »Vstajenec«. Severin Salj, poleg Gradnika, zdaj najplodovitejši naš pesnik, objavlja tri svoje pesmi iz že znane zbirke »Srečavanja s smrtjo: sonet Pomlad 1944, izvrstno Balado in pesnitev Pro defunctis. Vinko Belčič je napisal sodobno pesem

»Pregnanci« in prav tako iz sedanjih doživljanj zaletu »Staroletno 1943«. Z erotično in refleksivno liriko treh pesmi: Ožefena mladost Vodnari na vasi in Dekle z vrčem se oglašata Dušan Ludvik Janez Kolenc pa z daljšima »Pismom domov« iz katerega se tudi oglašata sedanost. Mitja Sarabon je napisal pesem »Mrtvom pesniku« Balantiču v spomin, druga ima naslov »Bolni deklice«, tretja pa »Smrt« iz zbirke »Bolečina«. To dolgo vrsto pesnikov zaključuje najmlajši, Stane Bračko, s pesmimi »Vojakova vrtnica«. Večne brazde in ljubzenska pesem v večeru velikega petka.

Vsak prispevek je opremljen s pesnikovo podobo in odtiskom podnisa. Ob koncu Zbornika so navedeni še biografski podatki.

HUMOR

iz otroških ust

Učitelj razlaga otrokom, kako nesocialni so potepuhi in lenuhi in nato s tem v zvezi vpraša:

»Nu, Janeček, kako se imenuje šolek, ki samo je in nič ne dela?«

»Dojenček, gospod učitelj.«

Nesrečen spomin

Breda se je že po nekaj mesecih zakona ločila od moža. Njeni znanci so se temu seveda čutili in Bredo izpraševali, zakaj je to storila. Ona jim je pa vsem po vrsti povedala takole: »Ločila sem se zato, ker je imel mož tako izvrstnega spomina. Zmerom se je spomnil vsakega tistega, kar sem želela, da bi pozabila.«

Slabi nameni

Gospod Cvek je na izletu na deželi. Kajpak izgubeje vrat in voha, kje bi kupil kakšno jajce ali pa dobil četrtinko bele moke. Tedaj mu priročno nasproti fantiček s krdelom gosak. Gospod Cvek jih željno ogleduje. Naposled se ojuhač in pobara fantička: »Maji, do koliko pa že znaš šteti?«

Med prijatelje

»Metka, ali ima tvoj prijatelj resne namene?«

»Vsekako, samo poročiti se nikakor neče.«

Previdnost

»Naša Mina postaja od dne do dne predrznješa,« tozi gospa Korenkova svojemu možu. »Dobro bi bilo, da bi jo o priložnosti oštel. Morda se bo tebe ustrašila.«

»Dobro,« ji objubi mož. »Zdaj grem v službo, in ko bo zazvonil telefon, jo pošli k aparatu.«

Nepotrebna skrb

»Gospod doktor, povejte mi prosim, kako naj odvadim svojega moža smrčanja? Vso noč zaradi njega ne morem spati.«

»Nikar si zaradi tega ne belite glavo, gospa. Čež nekaj tednov bo vaš malček začel dobivati prve zobe, potem vaš mož čep čas ne bo smrčal.«

Olajševalna okolščina

Sodnik: »Ukradli ste torej šest robcov. Ali lahko navedete kakšno olajševalno okolščino?«

Obtoženec: »Da, bil sem močno nahoden.«

Spomini

Ančka pripoveduje svoji prijateljici: »Sedela sem z Jožetom na klopi in dejal mi je, da sem prva, ki jo resnično ljubi.«

»Kajne, kako zna to lepo povedati?« zamisljeno pristavi njena prijateljica Maria.

Praktično

Na kmetih je nastopila neka igral-ska skupina, a ni žela posebnega navdušenja. Od vseh strani so letela na oder guila jaboka in drugo sardje. A igralci vendar niso nehali igrati. Naposled je prišel na oder škorenj. Tedaj so se igralci prestrašili in hoteli zbežati. A gledalski ravnatelj jih je zadržal, rekoč:

»Igrajte dalje! Počakajte vanj še toliko časa, da prileti na oder še drugi škorenj!«

Dobesedno

Gospa Plankarjeva se je urezala v prel. Poklicala je služkinjo in ji naročila:

»Ančka, prosim, prinesite mi nekaj, kar si bom lahko okrog prsta ovila.«

»Samo trenutek, gospa, takoj bom poklicala gospoda,« se je odrezala služkinja.

Spomin

»Zena, ali ne bi bilo najbolje, da bi stopil v Verino sobo in mlademu možu, ki je prišel na obisk, povedal, da je že čas, da odide?«

»Ah, Tone, pomislil vendar na tisto čas, ko sva bila še midva mladita!«

»Prav imaš! Potem ga bom rajši kar na cesto vrnil.«

Obisk pri bolniku

Ce kdo od sorodnikov, znancev ali prijateljev zbolí, se spodobí, da ga obiščeš in se pozanimáš za njegovo počutje. Posebno tišči bolnika, ki morajo dolgo ležati, okrevajoči ali takšni, ki imajo razne nadležne, toda življenjsko nevarne kronične bolezni, so obiskov po navadi zelo veseli.

Ce obiščeš bolnika, mu prineseš kakšno malenkost, da se je razveseli. Najprimernejše so cvetlice, dandanašnji bo pa bolnik, ki sme vse jesti, zelo zadovoljen tudi, če bo dobil kakšen priboljšek za pod zob ali za »na zob«. Na splošno velja pravilo, da prijateljem in sorodnikom lahko podarimo piškote, kos potice ali kaj podobnega, ne pa ljudem, ki se z njimi ne poznajo tako dobro in ki smo prišli k njim samo na vpljudnostni obisk.

Mnogi ljudje res nimajo pravega pojma, kako se je treba vesti, če obiščeš bolnika. Kadar pridejo v bolnišnico, se zanimajo za vse drugo, samo za bolnika ne. Takoj, ko vstopijo, pokažejo, kako se zanimajo, ne morda za bolnikovo zdravje, temveč za postrežbo, ali je sanatorij drag, ali je hrana dobra, kakšen je razgled na vrt, ali so bolniške sestre res usmiljene in bogve za kaj še vse. Bolnika to nehoti zaboli, saj spozna, da obisk ni prišel zaradi njega, temveč samo zaradi radovednosti. Takšni obiski naj ostanejo lepo doma.

So pa spet ljudje, ki so zgoraj omenjenim čisto nasprotni. Ti se pa takoj lotijo bolnika z vsemi mogočimi naveti glede njegove bolezni. Več hočejo vedeti kakor zdravnik-specialist, bolniku govorijo, kako slab in bled je videti, ga poučujejo, kaj naj stori, da bo prej okreval in uganjajo podobne netaktnosti. Eno je gotovo: bolnik prav nič rad ne sliši, da je bled, slab in šibak. Človek, ki mu to govori, mu škoduje, ker ga vznemirja in razburja. Tak obisk naj tudi brez škode doma ostane.

Tretja »vrsta« obiskov so obiski, ki prihajajo k bolniku z otroki. Ne glede na to, da je za bolnika in za otroka škodljivo, če skače otrok po bolniški sobi, so takšni obiski hudo neumestni, posebno, ker imajo starši navado, da otroke vpršijo bolnika svara pred njim. Bolnik ima ob takšnem ravnanju občutek manjvrednosti, holi ga, da otroka svara pred njim, zato je to še posebno netaktno. Otroku pa gotovo tudi ne koristí, če se dotika tal po bolnišničnih ali pa celo obliže držaj pri stopnicah, kar sem pred kratkim sama videla.

V bolnišnici sobi ni dovoljeno preglasno govoriti, kajpak pa spet ne tako tiho, kakor če bi šli že za bolnikovim pogrebom. Posebno zopno je sočutno spogledovanje. Ljudje, ki prihajajo k bolniku, pogosto mislijo, da je bolnik slep za svojo okolico. V resnici je pa ravno narobe. Bolnik je boleestno občutljiv in vidi še več kakor zdrav človek. In tako iz takšnega sočutnega spogledovanja včasih sklepa celo več, kakor je dobro zanj.

Najbrže tudi že veste, da bolniku ne smemo poklanjati zelo dišečih cvetlic, ker bi mu njih prodiral vonj škodoval. Če bolniku podaste roko, je za boljšo voljo kakor nato ne obrliše, saj je to več kakor še tako huda besedna žalitev. Pogosto je ravnanje z bolnikom hudo težavna zadeva in zahteva od človeka vso spretnost in srčno kulturo. V takšnem trenutku si zamislite, da ste sami na bolnikovem mestu in gotovo hote ne štiti s pravem času pravo besedo. S.

NAŠ NAČRADNI NATECAJ

Kotiček za npravlčne uosnodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Jabolčni rogljički

Naredi navadno kvaseno testo ga okoli in dodaj prelaženega kuhaneja krompirja in če moreš tudi malo maščobe. Testo naj nekaj časa vzhaja, potem ga razvaljaj za 1/2 cm debelo in razreži in kvadrato. Katere polni z dušenimi, osladkanimi jabolki ki jim primešaš malo drobljin in cimeta. Napolnjene kvadrate zvij v obliki rogljičev in jih dal shajati. Pecj jih na omaščenem pekaču. M. S., Li.

Omoki iz jabolčnega testa

Naredi ne pretrdo testo iz nstrganih jabolk, moke in malo soli. Iz tega obliki omoke in jih kuhaj v slanem kropu 1/4 ure. Kuhane potresi s cimetom in zabeli z prepraženimi drobljinami. M. S., Li.

Jabolka kot začimba

Makarone (kuhanke, oodene, in splakniete z mrzlo vodo) obliži z dušenimi drobno zrezanimi jabolki, povrhu potresi s sladkorjem in cimetom ali z jedrej od bučnice, ki jih pa moraš preje dobro posušiti in opržiati. M. S., Li.

Honorar za objavljeni recept dvigne lahko takoj po objavi v naši uravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinski tednik«, Kotiček za npravlčne uosnodinje, Ljubljana, Poštni predal 353.

Štiri zimske bluze, prenovljene in okrašene s pletenjem. V pasu je vsaka od teh bluz zelo slinjena — vzorec dve levi, dve desni — in se zelo lepo oblega krila. Prvi model ima iz blaga samo sedelce in ovratnik, vse drugo je pa pleteno. — Drugi model ima posebno vložene proge in je primeren tudi za popoldne. — Tretja bluz je izrazito športna. Poživljajo jo ravne proge in zanimivi žepi. — Četrta bluz ima vložene velike pletene kocke in učinkuje zelo aparino. Pri vseh teh blazah je ves hrbet ukrojen iz blaga

Da boš mičnejša in lepša!

Ni dovolj, da se neguješ, moraš se znati negovati. Vedeti moraš, da puder ni bela moka, ki si jo lahko po mili volji na obraz nasuješ, zavedati se moraš pa tudi, da se zdi na debelo naličen obraz kakor neokusna krinka.

Nekaj temeljnih pravil je, ki bi se po njih morala vsaka ženska ravnati, da bi se zdela res negovana in ne naličena.

1. Ne pudraj se, preden si nisi očistila obraza prejšnjega sloja pudra. Puder na puder kvarno vpliva na polt, razen tega pa ne drži in tako ne doseže svojega namena. Zato si je treba obraz najprej otreči vsaj z vodo ali vazelino, si ga očistiš in obrisiš, nato šele nanj nanesti nov puder.

2. Kvasta za pudranje mora biti zmerom čista. Če se pa dan za dnem pudramo z isto kvasto, je to nemogoče. Zato imejmo v pudrovki rajši kosom vate, ki ga lahko vsak dan menjamo.

3. Neguj poleg obraza tudi lasje in zobe. Za lasje nikoli ne uporabljaj vlažnega glavnika, da bi jim dala vtis nege. Česanje z vlažnim glavnikom namreč lasje pokvari, da postanejo krhki. Priporočljivo je pa, če na

ščetko kaniš nekaj tekoče briljantine in si z njo izčistiš lase. Prav tako ne smeš zanemariti zob, če naj bo skupni vtis tvoje osebnosti prikupen. Zanemarjeni zobje povzročajo slab duh v ustih, ne glede na to, da obraz gotovo niso v okras.

4. Preden si na novo nardečiš ustnice, si jih obriši, da ne bodo na njih ostanki starega rdečila.

5. Vlažne roke na zraku razpokajo in tako dobimo grdo, hrapavo kožo. Ko si brišeš roke, si ne pozabi uređiti tudi nohtov. Od časa do časa namaži roke s pravo masno kremo in si nataknj stare rokavice.

6. Ne uporabljaj takšnih dišav, da vse diši za teboj. To ni čisto primerno pa tudi ne posebno prikupno. Če se odisaviš, naredi to tako, da ne boš z vonjem takoj vsakega v nos zbudila.

7. Nohte snaži skrbno, toda samo s topimi čistilci. Če si lošiš nohte, si prej z etrom ali z acetonom noht očisti in nato šele naložiš.

Tako se neguj, ne le na redke petke, temveč vsak dan v letu in prav gotovo boš zdrava, čedna in mična v občutku, da oblikuje svoje telo.

Slabi zobje

Se zdaj nekatere ženske mislijo, da si je treba negovati in zdraviti zobe samo zato, da bodo ostali lepi in beli in dajali obrazu videz zdravja in mladostnosti. Ne vedo pa, da so bolni zobje vir neštevitih nevarnih bolezni in da si je že zato treba dati sproti vsako luknjico zaplombirati, pa tudi vsak bolan in slab zob izdreti.

Ce se v zobu naredi luknjica, zastajajo v njej jedila, razvijajo se škodljive bakterije, ki prodirajo iz bolnega zoba v ves organizem. Če zoba ne damo takoj zalihi, načne gnitoba tudi notranjščino in zob je izgubljen. Pri tem se pa razvijajo še posebno strupeni strupi — virusi, ki zastrupljajo vse naše telo. Dobimo vnetje ledvic, sklepni revmatizem, vnetje živcev, stalne glavobole ali še kakšno »prijetnejšo« bolezen.

Strupi iz nezdravega zoba, širijo se po krvnem obtoku po organizmu, oslabe njegovo odpornost do infekcij. Zato zbolimo hitreje za to ali ono infekcijsko boleznijo, če imamo slabe, gnile in vnete zobe.

Posebno nevarni so tako imenovani »mrtni« zobje, to so fisti zobje, ki nimajo več živca. Ker imamo pod umetnimi kronami same mrtve zobe, so prav te krona, na zunaj tako bleščeče, pogosto zibelka najbolj strupenih virusov in bakterij.

Nekateri ljudje so kar venomer bolni. Zdej imajo vnetje živca, spet drugič jih silno trga, tudi ledvice nimajo zdrave, skratka zmerom jim nekaj manjka. Če zdravnik ne išče vzroka v granulom zoba, bolezn

Naša dolžnost je, da si torej zobe skrbno negujemo in o pravem času zdravimo. Nega zob ne stane dosi, samo nekaj dobre volje. Po vsaki jedi, vsaj trikrat na dan, zvečer pa že celo, je treba zobe očistiti. Ni tako važno, da uporabljamo zobno kremo, temveč da imamo irdo ščetko. Če imamo pa mrtev in še bolan zob, pa ven z njim, saj nam takšna razvalina v ustih prav nič več ne koristi.

Ali veste, kaj je revma?

Zdej v jeseni, ko se začnejo džežvni dnevi brez sonca, bo marsikdo, ki ni ravno v naimlaših letih, občutil zdaj, zdaj zbolil ali v tem ali onem členu, opomin, da tudi niemu revma ne bo prizanesla in ga bo v poznejših letih gotovo nadlegovala.

Revma ni tako nedolžna bolezen, kakor se danes nekateri mislijo. Ze neštetokrat je terjala s svojim zahrbitnim delovanjem življenje sicer zdravega človeka ali ga pa tako izmučila, da ni imel do življenja nobenega veselja več.

Revma nastopa v najrazličnejših oblikah in ima v telesu nešteto žarišč. Pogosto leži žarišče revme tam kjer bi ga človek najmanj pričakoval. Tako so zdravniki že več reumatiziranih ljudi ozdravili s tem, da so jim populili nekaj zob, ki so imeli gnile korenine.

Vzroki revme leže največkrat v tistih organih, ki nimajo odloka naven. Posebno nevarni so v tem primeru zobje in mandli. Čeprav so zdravi mandli človeku koristni, so bolni tako zelo škodljivi, da je najbolje, da jih takoj damo izpuliti, ker sicer skoraj zmerom povzročijo kakšno bolezen. Zobje so drugi povzročitelji revme in jih je torej treba zmerom skrbno varovati in bolne korenine takoj pozdraviti. Človek, ki ima zdrave zobe, se gotovo ne zaveda, kaj ima.

Na razvoj revme tudi hrana nekoliko vpliva. Revmatični ne smejo jesti mesa, pač pa veliko zelenjave in sadja.

Zdravilne rastline z naših trat in vrtov

Naše gospodinjice so si letos za zimo bolj ko kdaj prej priskrbele mnogo zdravih rastlin dobro vedo, da domača zdravila pri lažjih obolenjih včasih prav tako pomagajo, kakor kemični pripomočki. Po travnikih in vrtovih so natrgale zdravilne rastline, jih posušile na soncu in skrbno spravile za zimo. Da jim bodo te rastline še bolj prav prišle in bodo zanesljivo vedele, pri kateri bolezni jih smejo uporabljati, navajamo na tem mestu najbolj znane zdravilne rastline in njihovo uporabo.

Rman uporabljamo predvsem za čaj, ki bi ga morali piti, če smo prehlajeni ali na pljučih bolni. Cvet in liste,

vzhodoma sečijemo. Za tem robom sečijemo še enkrat in sicer tako, da drugi vboji sežejo v prazne dele prve vrste. Rob navlažimo in zlikamo, da se sološči.

Redke pletenine sečijemo v veliki-tui redkimi vboji, nato pa posamezne zanke sečijemo še z navzkrižnim vzhodom.

Kadar pletenino končujemo, ne smeš pretrdo smetati peteli, ker izgubi pletenina svojo prožnost. Vse liste dele, kjer delamo gumbnice in gumbce, pa tudi na ramah, pa moramo podložiti s trakom, ki se ne razleže.

Ce ste spoznali, da se vam je pletena ipica razlegla in da je izgubila svojo prvotno lepo obliko, jo vsilite in zožite, nato pa z vlažno krpo prelikajte, da ne bo nihče opazil, da ste jo zmanjšali. Vratna odprtina se tudi včasih tako raztegne, da njma več svoje prvotne oblike. Tedaj jo zožite tako, da vpletete vanjo nitko iste barve in nekoliko stisnite.

Gospodinja in hišna pomočnica

Nekoč služkinje in kuharice niso imele naziva »hišna pomočnica«, pa se jim je pogosto bolj godilo kakor danes. Služkinja je spadala k »hiši«, ostala je pri hiši tudi dvajset ali trideset let, uživala je vse ugodnosti družinske skupnosti in je bila tako rekoč članica družine. Ujčkala je je otroke, jih učila hoditi, spremljala njihovo rast in razvoj in jim neredkokdar nadomeščala mater. Otroci v mnogih meščanskih hišah so imeli služkinjo ali kuharico pogosto celo rajši kakor mater. Razmerje med gospodinjo in služkinjo je bilo bolj domače in manj formalno. V mnogih hišah služkinje niso imeli zavarovane v bolniški blagajni, če je pa zbolela, jo je zdravil domači zdravnik, ki je zdravil tudi druge družinske člane.

Danes je stališče »hišne pomočnice« precej drugačno. Hišna pomočnica je samostojnejša, manj odvisna od družine in gospodinje, socialno bolj zavarovana, toda njen odnos do družine ni več tako iskren in pristrčen kakor njega dni. Če hišna pomočnica zbolí, ima zdravnika in bolniško blagajno, toda le redkokdaj se še zgodi, da bi jo gospodinja sama negovala, če mora leči.

Značilno za današnje dobo je tudi, da ostanejo služkinje le redkokje po več let v službi in da pogosto menjavajo gospodinjce. Večkrat sem imela že sama priložnost vprašati, zakaj so tako nezadovoljne s svojimi službami. Vzrokov je mnogo. Nekatere gospodinjce so preveč sitne in natančne, druge so spet neprijazne ali zahtevajo, da delajo služkinje tudi v nedeljo popoldne, pet tretje dajo premalo jesti, ali delajo razliko v hrani. Nekatera dekleta nikakor ne marajo k otrokom, pa tudi tja ne, kjer bi morale zunaj prati.

Gospodinjce vedo pa tudi marsikaj povedati o modernih služkinjah. Odrezave so in neubogljive, nezadovoljne s hrano, nerade delajo težja dela, češ da prav lahko dobe boljše službo z več zaslužka. Kdo ima torej prav?

Obe strani. Dekle, ki se je odločilo, da bo hišna pomočnica, ne sme biti preveč izbircna glede dela. Vršiti

KRZNENE PLAŠČE

lisičje boe, dobro ohranjene, kupuje Krznarstvo Rot, Mestni trg 5

mora vsa tista dela, ki so potrebna pri hiši, torej tudi ribati, prati in pomivati. Ce pa nima namena opravljati težjega dela, naj se prej domeni z gospodinjo, da ne bo nepotrebnih besedi.

Gospodinja mora s svoje strani storiti tudi vse, da bo hišna pomočnica v hiši kakor doma. Razlika v hrani je hudo nesocialna, čeprav trdijo gospodinjce, da je hrana draga in da je marsikaj treba h nakaznicam še dokupiti. S hišno pomočnico mora biti tudi prijazna in dosledna. Dovoliti ji mora toliko prostosti, kakor ji po zakonu gre, nič pa ne bo škodilo k medsebojnemu odnosu, če bo hišna pomočnica še tudi kdaj drugače nekoliko prosta.

Vsako stvar, ki naj se v hiši izvrši, naj gospodinja hišni pomočnici odkrito zapove. Ce je ta ne izvrši, naj jo opomni ali ošteje. Nikakor naj je pa ne opravlja za njenim hrbotom svji sosedí, ki bo gotovo vse povedala svojemu možu ali svoji prijateljici, kar je za dekle vsekako škodljivo.

Hišna pomočnica naj se pa zaveda, da so poglavitne čednosti hišnega posla molččnost, poslušnost in ubogljivost. Ne bodite preradovedne, kaj se vodi za gospodinjinimi štirimi stenami! Ne pripovedujte sosedovi Micki, da se gospod in gospa večkrat sporečeta!

Kako, to je tisto važno vprašanje. Upoštevata naj ga hišna pomočnica, pozabiti ga pa ne sme tudi hišna gospodinja.

v trebuhu krčih in vnetjih. Otrokom je nenadomestljiv. Mnogi ljudje uporabljajo čaj iz kamilice tudi v bolu proti nespečnosti. Kamilice so tako zdrave zato, ker vsebujejo eterična olja. Da to olje ne izpuhli, kamilice ne smemo predolgo kuhati, temveč jih moramo stresti v vrelo vodo, potem pa pustiti da samo nekaj trenutkov vro.

Melisa pomaga živčno bolnim, zlasti bi jo na morali uživati oni, ki trpe za migreno ali imajo srčno napako. Navadno jo uživamo kot čaj, in sicer vzamemo 20 gramov posušenega lista na en liter vode.

Lapuh raste na močvirnatih ilovnatih travnikih, ima živo rumen cvet in ogromne kosmate liste. Čaj iz teh listov je posebno zdravilen pri vnetju vratu in trdovratnih katarjih. Na en liter vode vzamemo 20 gramov posušenih listov in dobro prevremo. Potem pijemo zjutraj in zvečer po eno skodelico tega čaja. Lapuh je tudi v vsakem prsnem čaju, ki ga prodajajo v lekarnah, samo da je tam pomešan z raznimi drugimi zdravilnimi rastlinami.

Preslica, ki raste na vsakem vrtu, je posebno zdravilna za one, ki boleljajo na ledvicah in imajo bolečine pri izločanju seča, pomaga pa tudi pri žolčnih kamnih. Čaj ne sme biti premočan, posebno če ga dajemo otrokom. Na eno skodelico vzamemo približno dva grama posušenega preslice. Preslice uporabljajo gospodinjice tudi za čiščenje posode.

Ali znate prav plesiti?

Nekaj nasvetov ob naših novih modelih za jesenske obleke

Gornja slika nam kaže štiri ljubke obleke, prenovljene ali pa okrašene s pletenimi vstavki. Kakor morda že veste, je za takšno pletenico primeren samo preprost vzorec. Vendar je vseeno važno da znamo pravilno plesiti, pletenino prav napeti in oblikovati, pa tudi likati.

Prvi pogoj pri pleteninah je, da so pravilno zlikane. Da jih pa prav zlikamo, jih moramo tudi prav navlažiti. Najboljše jih navlažimo med dvema svilenima papirjema, namočenima v vodi. Takšno vlažno pletenino nato skozi mokro krpo polikamo. Nikoli ne smemo pletenine obelci še napol vlažne, zakaj takšna pletenina izgubi svojo obliko in s tem tudi svojo lepoto.

Marsikatera ženska pletenin ne zna prav sešiti tako da se narede debeli grdi robovi. Pletenine sešijemo takole: pravi strani dveh delov položimo drugo na drugo, da tu z običajnim